

3.2020

διαΝΕΟσις

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Οι Απόψεις της Ελληνικής Κοινωνίας το 2020

Θωμάς Γεράκης
CEO, MARC

Μάρτιος 2020

VERSION 09.03.2020

Η παρούσα έρευνα «Τι Πιστεύουν οι Έλληνες» διεξήχθη για λογαριασμό της διαNEOσις από την MARC A.E. τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2019 σε συνολικό πανελλαδικό δείγμα 2.502 ατόμων. Αποτελεί το τέταρτο ερευνητικό κύμα μιας διαχρονικής προσπάθειας καταγραφής των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων της ελληνικής κοινωνίας σε μια πληθώρα θεμάτων που αφορούν τη θέση της Ελλάδας στον κόσμο, τον εαυτό μας και τους άλλους, την οικονομία, την πολιτική, τις μελλοντικές ευκαιρίες και απειλές, το μεταναστευτικό, το δημογραφικό, τις νέες τεχνολογίες, την κλιματική αλλαγή κ.ά.

Η συλλογή των στοιχείων έγινε με την μέθοδο των τηλεφωνικών συνεντεύξεων (CATI). Λόγω του μεγάλου πλήθους των εξεταζόμενων μεταβλητών, η έρευνα σχεδιάστηκε σε δύο μέρη (1.250 συνεντεύξεις έκαστο), με δύο ερωτηματολόγια που περιείχαν ξεχωριστές αλλά και κοινές ερωτήσεις.

Στο σύνολό της η έρευνα αποτελεί την πληρέστερη καταγραφή των απόψεων και στάσεων του σύγχρονου Έλληνα πολίτη. Ο εμπλουτισμός κάθε φορά της έρευνας με νέες θεματικές αποκαλύπτει νέες πτυχές, αυξάνοντας συνεχώς το ενδιαφέρον για τα ευρήματά της.

Η σύγκριση των ευρημάτων με τις αντίστοιχες έρευνες των προηγούμενων ετών μάς επιτρέπει -εκτός από τη στατική ανάλυσή τους- την παρακολούθηση των τυχόν μεταβολών που συντελούνται στην ελληνική κοινωνία του σήμερα.

Μια πρώτη γενική διαπίστωση είναι ότι η σύγκριση με τα στοιχεία των προηγούμενων ερευνών 2015 - 2018 επιβεβαιώνει ή ενισχύει τη διαχρονική σταθερότητα της ελληνικής κοινωνίας σε δεδομένες απόψεις, στάσεις και πεποιθήσεις αλλά αναδεικνύει και αξιοσημείωτες μεταβολές. Υποθέτουμε βάσιμα πως οι μεταβολές αυτές οφείλονται σε σημαντικά γεγονότα που διαδραματίστηκαν το 2019, εξελίξεις που μεσολάβησαν μεταξύ της παρούσας και της προηγούμενης έρευνας και εξηγούν τις μεταξύ τους διαφορές. Ως τέτοια γεγονότα αναφέρονται η κυβερνητική αλλαγή, η πορεία της οικονομίας, η έξαρση του μεταναστευτικού, η κρίση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, το Μακεδονικό, τα φαινόμενα στην Ελλάδα

και τον κόσμο που πυροδότησαν τη συζήτηση για την κλιματική αλλαγή, το προαναγγελθέν Brexit κ.ά. Η επίδραση των προαναφερθέντων είναι προφανής στο σύνολο των σχετικών θεματικών, στην ιεράρχηση των ευκαιριών και απειλών και γενικότερα στη διαμόρφωση της αντίληψής μας για εμάς και τον κόσμο που μας περιβάλλει.

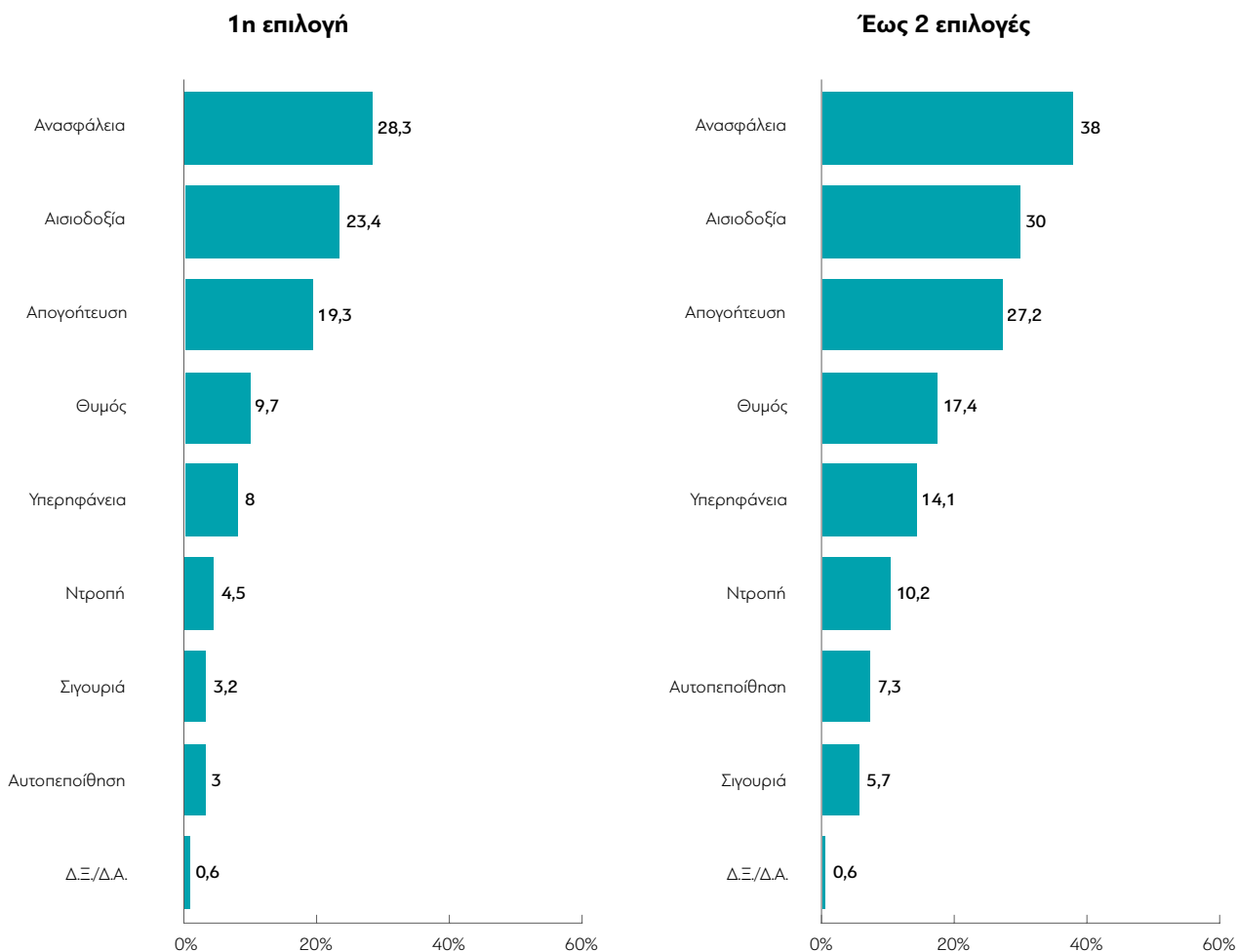
Η έρευνα σκιαγραφεί την ελληνική κοινωνία σε μια διαφορετική περίοδο, σε σχέση με έναν χρόνο πριν. Μια κοινωνία που αφήνει πίσω μια τραυματική δεκαετία και πορεύεται με τις αντιφάσεις και τους κοινούς τόπους της, με τη συνύπαρξη παράδοσης και νεωτερικότητας, ρεαλισμού και ανορθολογισμού, αισιόδοξη αλλά και ανήσυχη, με λιγότερες αυταπάτες για το μέλλον της.

Ανασφάλεια και αισιοδοξία

Στο κατώφλι της νέας δεκαετίας τα συναισθήματα που διακατέχουν τους Έλληνες είναι ανάμεικτα, με εντονότερα αυτά της ανασφάλειας αλλά και της αισιοδοξίας. Η ανασφάλεια πυροδοτείται κυρίως από την έξαρση του μεταναστευτικού και την κρίση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, ενώ η αισιοδοξία από την κυβερνητική αλλαγή και τις προσδοκίες για την πορεία της οικονομίας. Η αναζήτηση σιγουριάς και αυτοπεποίθησης παραμένει ισχυρό ζητούμενο για την ελληνική κοινωνία, ενώ τα ακραία συναισθήματα του θυμού και της ντροπής έχουν εξασθενήσει.

Σχετικά περισσότερο αισιόδοξοι αισθάνονται οι ψηφοφόροι της ΝΔ, οι αυτοτοποθετούμενοι δεξιότερα του κέντρου, οι ανήκοντες στη μεσαία τάξη. Τα αισθήματα ανασφάλειας αλλά και απογοήτευσης είναι εντονότερα στους ψηφοφόρους του ΣΥΡΙΖΑ, τους αυτοτοποθετούμενους αριστερότερα του κέντρου και σε όσους δηλώνουν ότι ανήκουν στην κατώτερη τάξη. Τα αισθήματα ανασφάλειας καταγράφονται ισχυρότερα στις γυναίκες και στις νεότερες ηλικιακές κατηγορίες.

Ποια συναισθήματα σας διακατέχουν πιο έντονα σήμερα ως Έλληνα/Ελληνίδα;

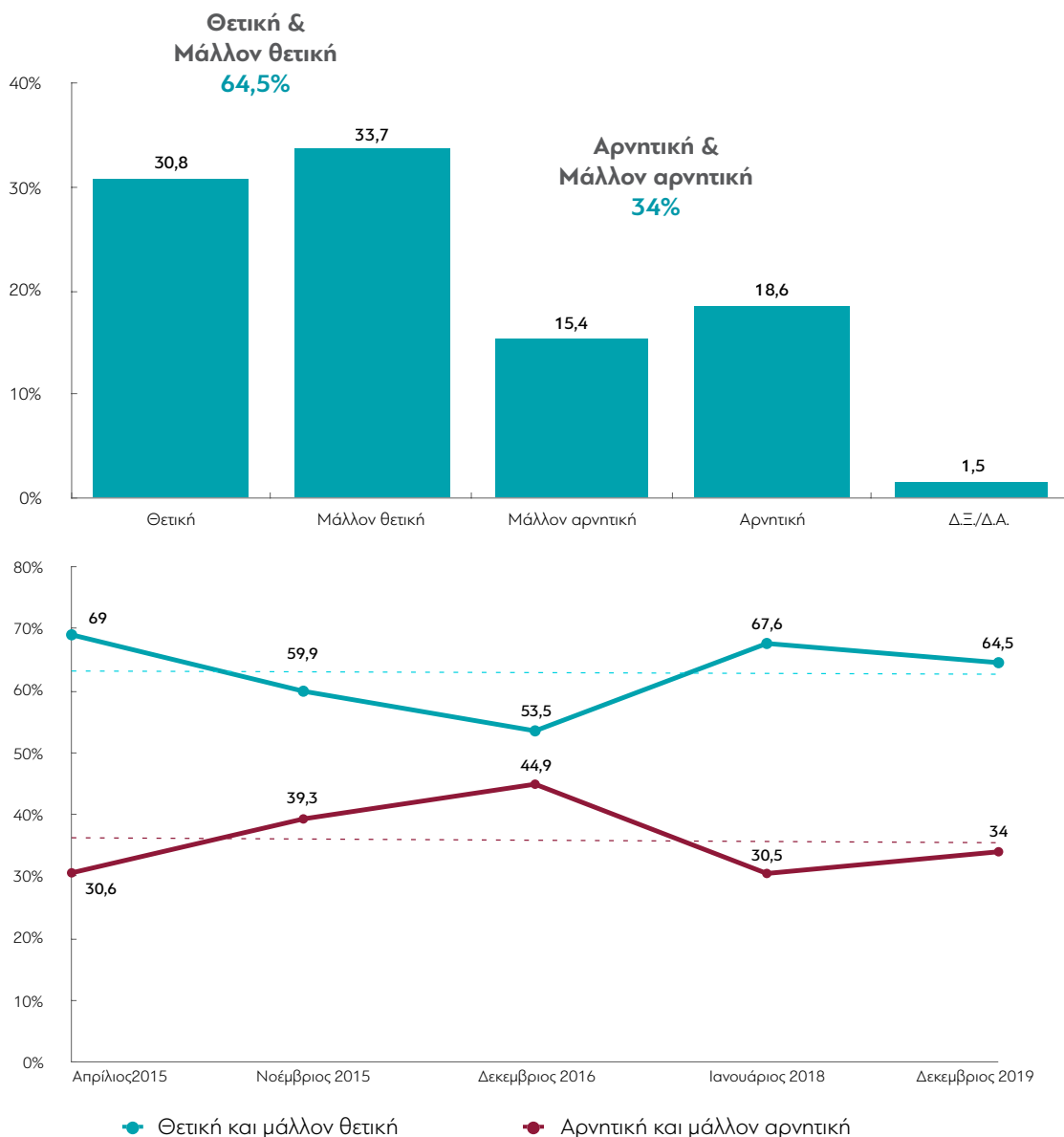
Ενισχύεται η αναγκαιότητα της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας

Μετά από μια ταραγμένη περίοδο αμφισβήτησης της ευρωπαϊκής προοπτικής της χώρας μας, επιβεβαιώνεται η τάση εξασθένησης του αντιευρωπαϊκού κλίματος που καταγράφηκε στην προηγούμενη έρευνα. Η αναγκαιότητα της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας είναι κυρίαρχη, ενώ η ιδέα της αποχώρησης από την Ε.Ε. είναι σταθερά μειωτική με φθίνουσα τάση. Το δίλημμα «μένουμε ή φεύγουμε από την Ε.Ε.» δεν απασχολεί πλέον την ελληνική κοινωνία.

Θετική αποτίμηση αλλά και ενστάσεις για τη συμβολή της Ε.Ε. στα εθνικά θέματα/μεταναστευτικό

Το 64,5% της ελληνικής κοινωνίας αποτιμά θετικά την συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο αν και η συνολική αποτίμηση από την 40ετή συμμετοχή της χώρας στην Ε.Ε. παραμένει θετική, αξιολογείται αρνητικά από το ένα τρίτο της ελληνικής κοινωνίας. Μάλιστα, το ποσοστό της αρνητικής αποτίμησης της συμμετοχής στην Ε.Ε. καταγράφεται αυξημένο σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα (34% έναντι 30,5%).

Η Ελλάδα συμπλήρωσε 40 χρόνια από την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Θεωρείτε ότι η συνολική αποτίμηση από τη συμμετοχή της χώρας στην ΕΕ είναι...

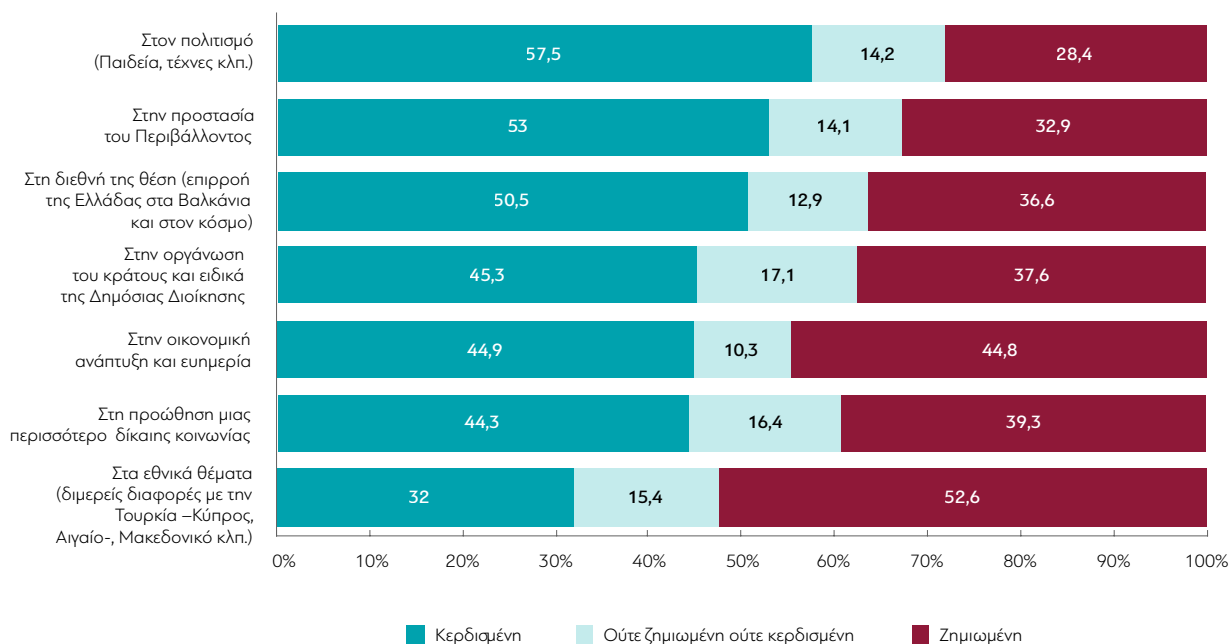

Οι θετικότερες κρίσεις για την Ε.Ε. και την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας καταγράφονται στους έχοντες ανώτερη/ανώτατη μόρφωση και αυξάνονται ευθέως ανάλογα με την κοινωνικοοικονομική κατηγορία των ερωτηθέντων. Από τα στοιχεία της έρευνας συμπεραίνεται πως οι ενστάσεις για τη συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση προέρχονται από την αριστερά αλλά εκφράζονται και από μέρους των δεξιών ψηφοφόρων. Οι κεντροδεξιοί με (82,8%), οι κεντρώοι με (72,9%) και οι κεντροαριστεροί με (73,4%) εμφανίζουν τα σχετικά υψηλότερα ποσοστά θετικών κρίσεων για την Ε.Ε. Οι αυτοτοποθετούμενοι ως δεξιοί καταγράφουν σχετικά μικρότερο ποσοστό θετικών κρίσεων σε σχέση με τις προαναφερόμενες ιδεολογικές κατηγορίες (67,2%) ενώ οι αριστεροί καταγράφουν το χαμηλότερο ποσοστό θετικών κρίσεων με (34,5%) και αρνητικό ισοζύγιο θετικών/αρνητικών κρίσεων. Από την ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων παρατηρείται πως οι σχετικά περισσότερες ενστάσεις απέναντι στην Ε.Ε. καταγράφονται στην ηλικιακή κατηγορία 25-39 ετών, ενώ οι θετικότερες κρίσεις στην ηλικιακή κατηγορία 55-64 ετών.

Η αμφισβήτηση των ωφελειών της Ελλάδας από τη συμμετοχή της στην Ε.Ε. φαίνεται να έχει σήμερα διαφορετικές αιτιάσεις σε σχέση με το παρελθόν και να επηρεάζεται περισσότερο από τη στάση της Ε.Ε. απέναντι στα εθνικά θέματα και το μεταναστευτικό και λιγότερο από τα θέματα των οικονομικών σχέσεων.

Επικρατούσα είναι η άποψη πως η Ελλάδα βγαίνει κερδισμένη από τη συμμετοχή της στην Ε.Ε. σε μια σειρά τομείς όπως του πολιτισμού, της προστασίας του περιβάλλοντος, στη διεθνή της θέση, στην οργάνωση του κράτους, στην προώθηση μιας πιο δίκαιης κοινωνίας. Στον τομέα της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας οι γνώμες διίστανται με το 44,9% να θεωρεί πως βγήκε κερδισμένη και το 44,8% ζημιωμένη. Ωστόσο το ισοζύγιο κέρδους -ζημίας καταγράφεται ισχυρά αρνητικό στον τομέα των εθνικών θεμάτων (διμερείς διαφορές με την Τουρκία-Κύπρος-Αιγαίο, Μακεδονικό κλπ.) με το 52,6% των Ελλήνων να θεωρεί πως η Ελλάδα βγαίνει ζημιωμένη και μόλις το 32% κερδισμένη. Η διάψευση των προσδοκιών για μια πιο ουσιαστική και έμπρακτη βοήθεια της Ε.Ε. προς την Ελλάδα στο μεταναστευτικό και την ελληνοτουρκική κρίση είναι προφανής και επηρεάζει αρνητικά τη συνολική αποτίμηση της συμμετοχής μας στην Ε.Ε., χωρίς όμως να τη θέτει υπό αμφισβήτηση. Η ευρωπαϊκή πολιτική δεν αποτελεί την ασπίδα υπεράσπισης των απειλούμενων εθνικών μας δικαιών.

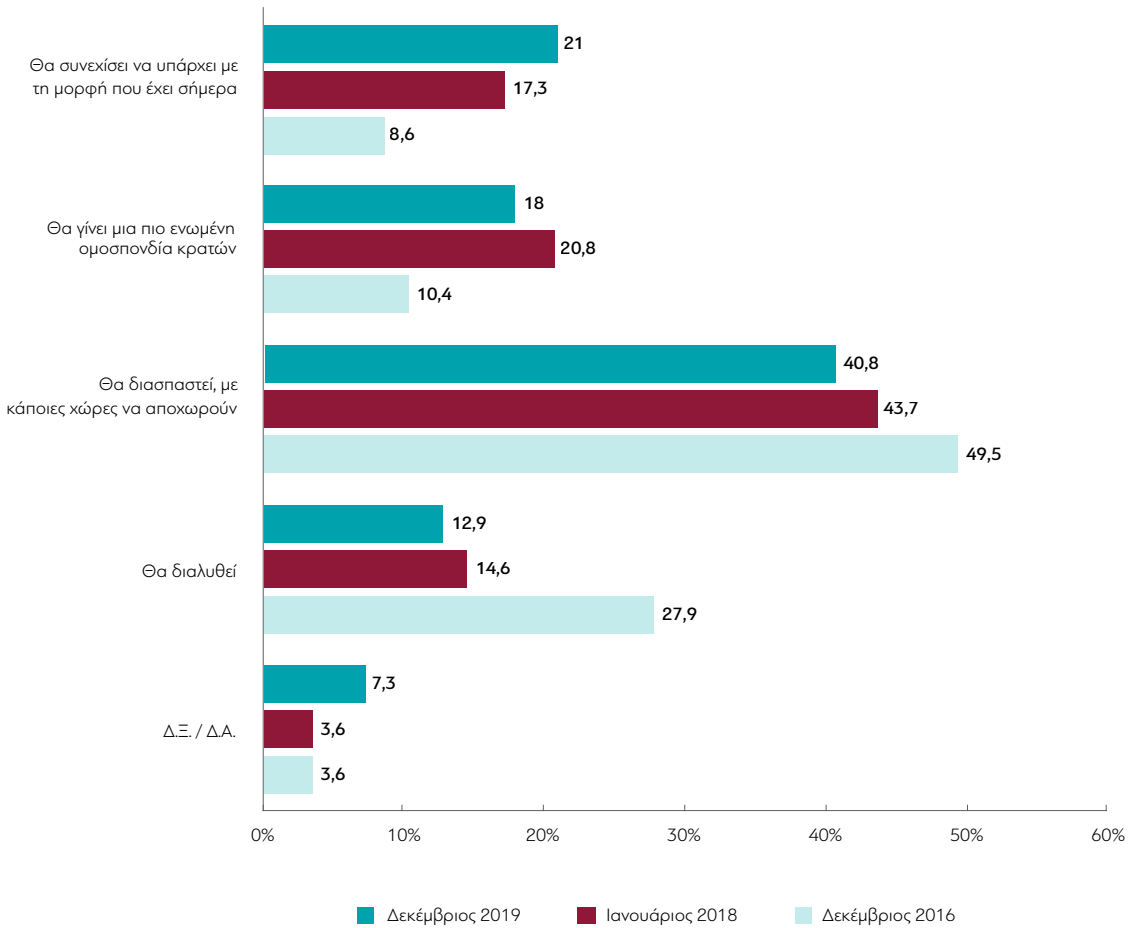
Θα σας διαβάσω τώρα ορισμένους τομείς και θα ήθελα να μου πείτε εάν πιστεύετε πως η Ελλάδα βγαίνει έως σήμερα ζημιωμένη ή κερδισμένη από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση...

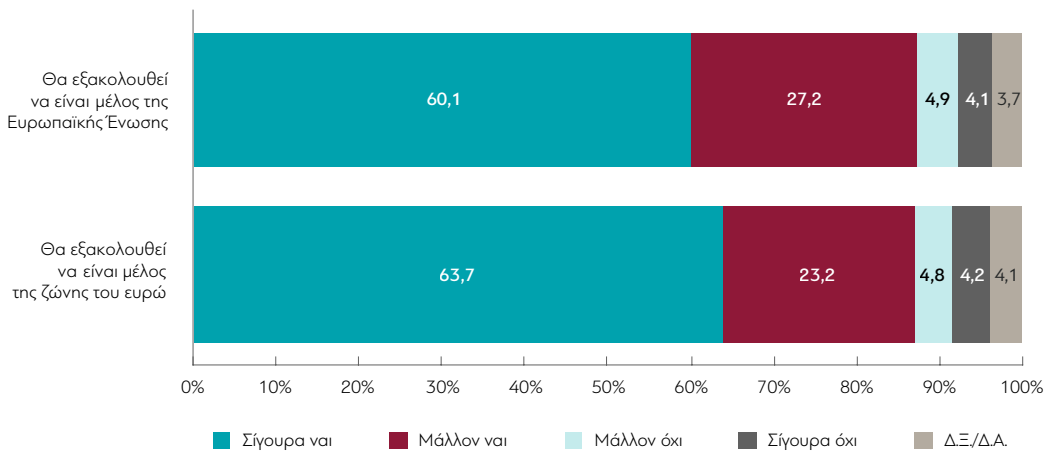
Αν και το Brexit ήταν αναμενόμενο κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της έρευνας, κυρίαρχη είναι η άποψη πως τουλάχιστον για τα επόμενα 10 χρόνια το μέλλον της Ευρώπης δεν κινδυνεύει και η Ελλάδα θα εξακολουθεί να είναι μέλος της Ε.Ε. και της ζώνης του ευρώ.

Ποια πιστεύετε πως θα είναι η εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα επόμενα δέκα χρόνια;

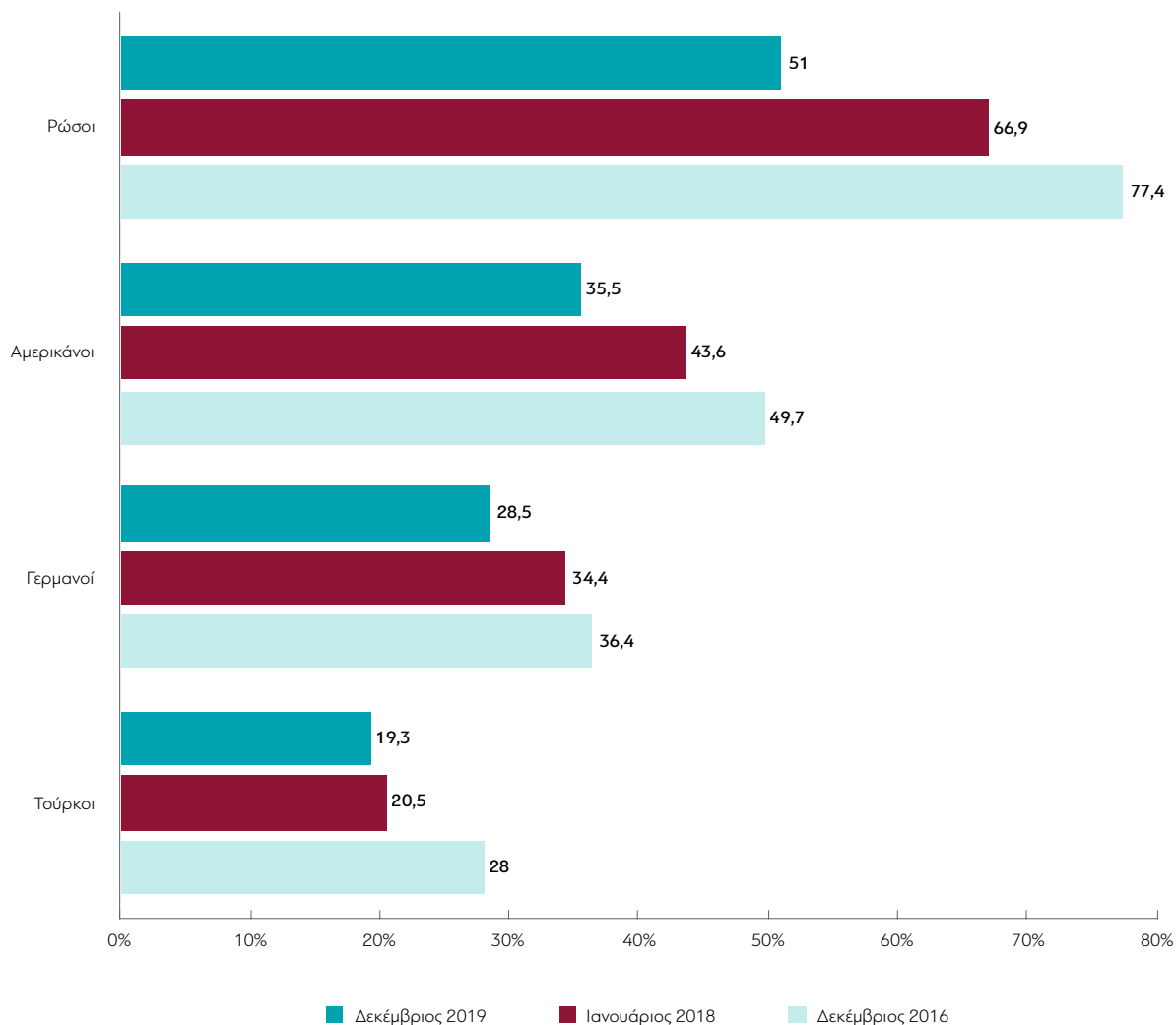
Πιστεύετε πως μέσα στα επόμενα δέκα χρόνια η Ελλάδα...

Η συγκυρία και οι γεωπολιτικές εξελίξεις, επιδρούν στην άποψή μας για τους άλλους

Παρά τον σαφή δυτικοευρωπαϊκό προσανατολισμό της, η ελληνική κοινωνία φαίνεται να συμπαθεί διαχρονικά περισσότερο τους Ρώσους από όσο τους Αμερικανούς και τους Γερμανούς. Στην παρούσα έρευνα -χωρίς να ανατρέπεται η παραπάνω συνθήκη- καταγράφεται μια εντυπωσιακά σημαντική μείωση της θετικής στάσης των Ελλήνων απέναντι και στις τρεις εθνότητες/χώρες, με ισχυρότερη τη μείωση της θετικής στάσης απέναντι στους Ρώσους (-16 % σε σχέση με το 2018). Η ανάπτυξη ευνοϊκών σχέσεων και συνεργασίας της Ρωσίας με την Τουρκία δυσαρρεστεί την ελληνική κοινωνία. Η θετική στάση απέναντι στους Αμερικανούς μειώθηκε κατά 8% και απέναντι στους Γερμανούς κατά 6%. Αισθανόμαστε μόνοι, απειλούμενοι και αδικημένοι.

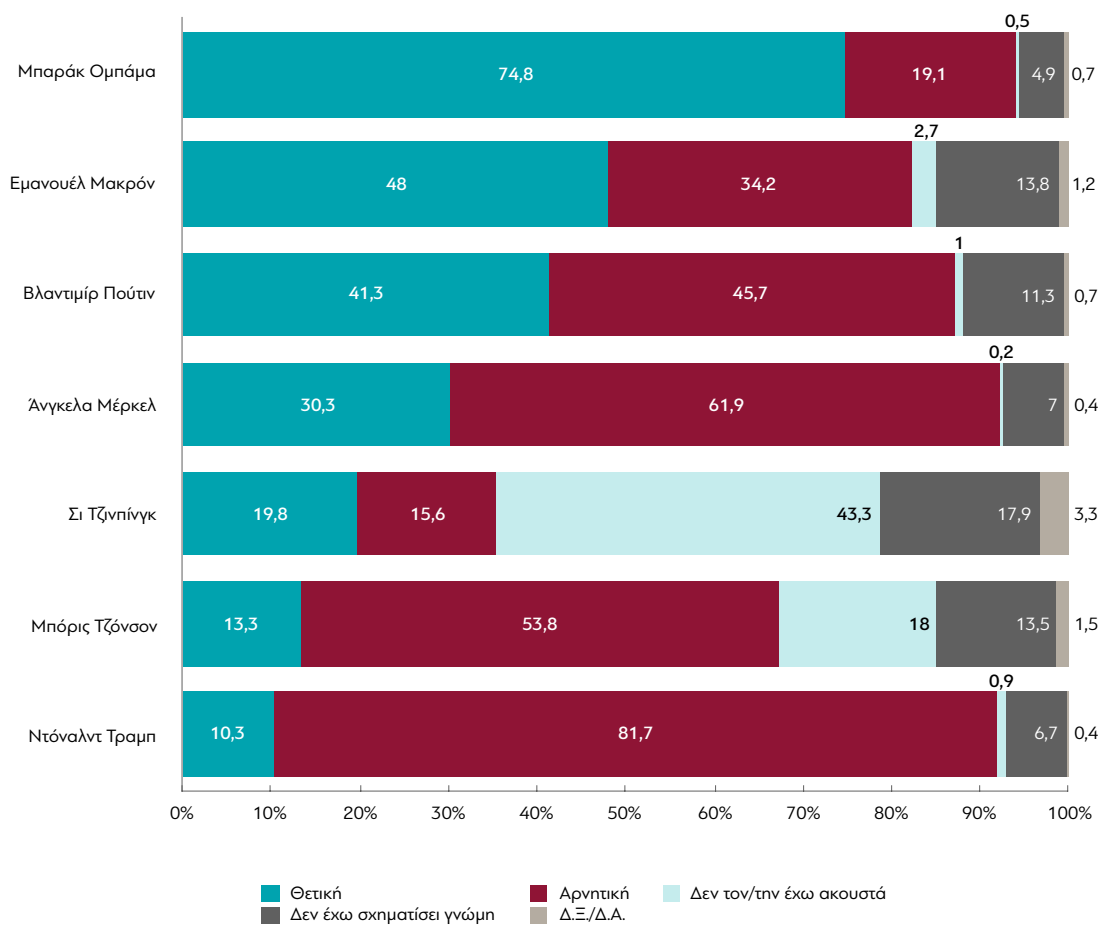
Θα σας διαβάσω ορισμένες λέξεις και θα ήθελα να μου πείτε εάν για εσάς προσωπικά αντιπροσωπεύουν κάτι «καλό» ή κάτι «κακό»:

Ο Ομπάμα δημοφιλέστερος του Πούτιν, ο Μακρόν δημοφιλέστερος της Μέρκελ

Ο Μπαράκ Ομπάμα αναδεικνύεται ως η δημοφιλέστερη διεθνής προσωπικότητα με ποσοστό δημοτικότητας 74,8%. Ακολουθεί ο Εμμανουέλ Μακρόν με θετικό ισοζύγιο δημοτικότητας (48% θετικές, 34% αρνητικές). Έπεται ο Βλαντιμίρ Πούτιν (41,3% θετικές γνώμες, 45,7% αρνητικές) και η Άνγκελα Μέρκελ με ποσοστό δημοτικότητας 30,3%, αισθητά χαμηλότερο του Μακρόν. Ο Μπόρις Τζόνσον και ο Ντόναλντ Τραμπ είναι οι λιγότερο δημοφιλείς ηγέτες, με ποσοστά δημοτικότητας 13,3% και 10,3% αντίστοιχα. Η Αμερική του Ομπάμα και μια λιγότερο γερμανική Ευρώπη βρίσκονται πιο κοντά στις προτιμήσεις των Ελλήνων από ό,τι οι σημερινές εκδοχές τους.

Έχετε θετική ή αρνητική γνώμη για τις παρακάτω διεθνείς προσωπικότητες; (Αν κάποιο όνομα δεν το γνωρίζετε, ή δεν έχετε σχηματίσει άποψη, παρακαλώ, πείτε το)

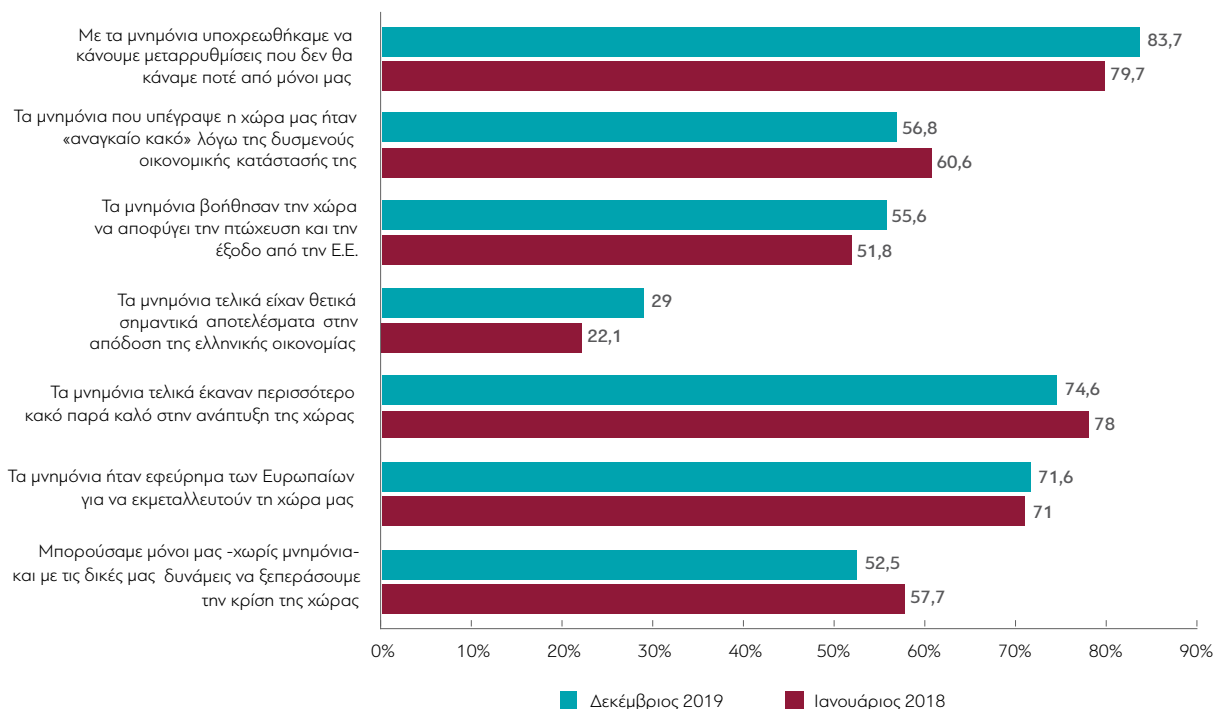

Τα μνημόνια είναι εδώ, προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα

Τα μνημόνια ανέκαθεν είχαν, ως έννοια, περισσότερο αρνητική παρά θετική φόρτιση. Ερευνώντας τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας της ελληνικής κοινωνίας με απόψεις που ακούστηκαν συχνά στην πολιτική αντιπαράθεση, παρατηρούμε υψηλό βαθμό συμφωνίας τόσο σε θετικές όσο και σε αρνητικές παραδοχές. Από τη μία τα μνημόνια θεωρούνται εφεύρημα των Ευρωπαίων για να εκμεταλλευτούν την Ελλάδα και έκαναν περισσότερο κακό παρά καλό στην ανάπτυξη της χώρας μας και από την άλλη θεωρούνται πως ήταν αναγκαίο κακό λόγω της δυσμενούς οικονομικής κατάστασης της χώρας και πως με τα μνημόνια υποχρεωθήκαμε να κάνουμε μεταρρυθμίσεις που δεν θα κάναμε ποτέ μόνοι μας.

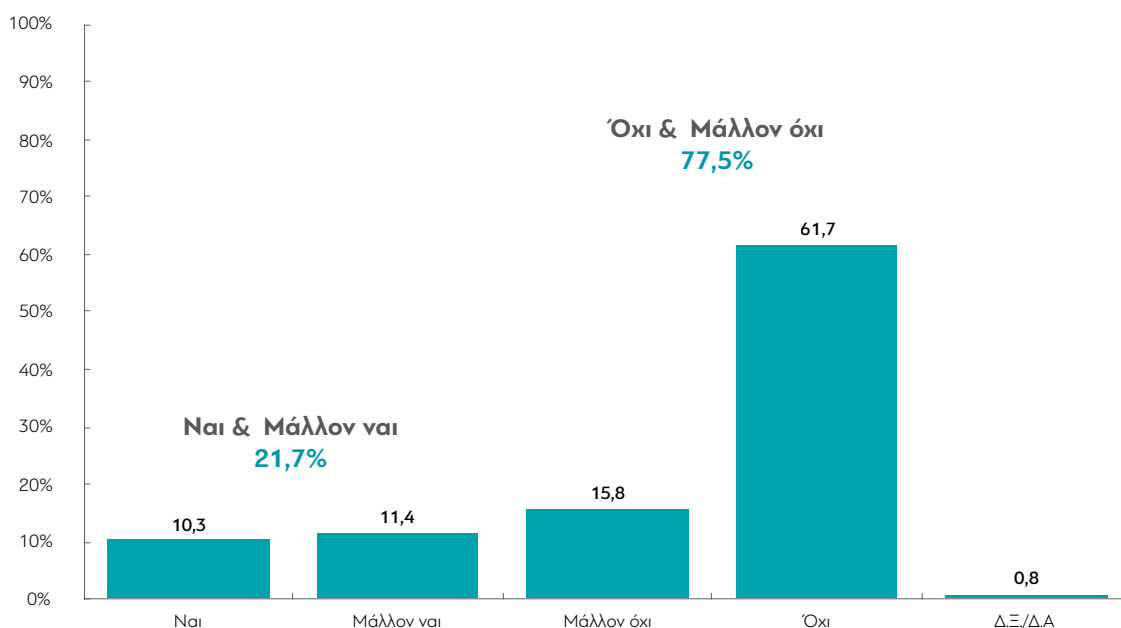
Ωστόσο, από τη σύγκριση με την έρευνα του 2018 παρατηρούνται σημάδια μιας πιο ρεαλιστικής αποτίμησης των μνημονίων, με σαφή τάση υποχώρησης της αποδοχής απόψεων με αρνητικό πρόσημο και αύξηση της αποδοχής απόψεων με θετικό πρόσημο.

Θα θέλαμε τώρα να μας πείτε την άποψή σας όσον αφορά στα συνολικά αποτελέσματα των μνημονίων έπειτα από 8 χρόνια εφαρμογής αυτών στη χώρα μας. Θα σας διαβάσω ορισμένες φράσεις και θα ήθελα να μου πείτε πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την κάθε μια από αυτές...

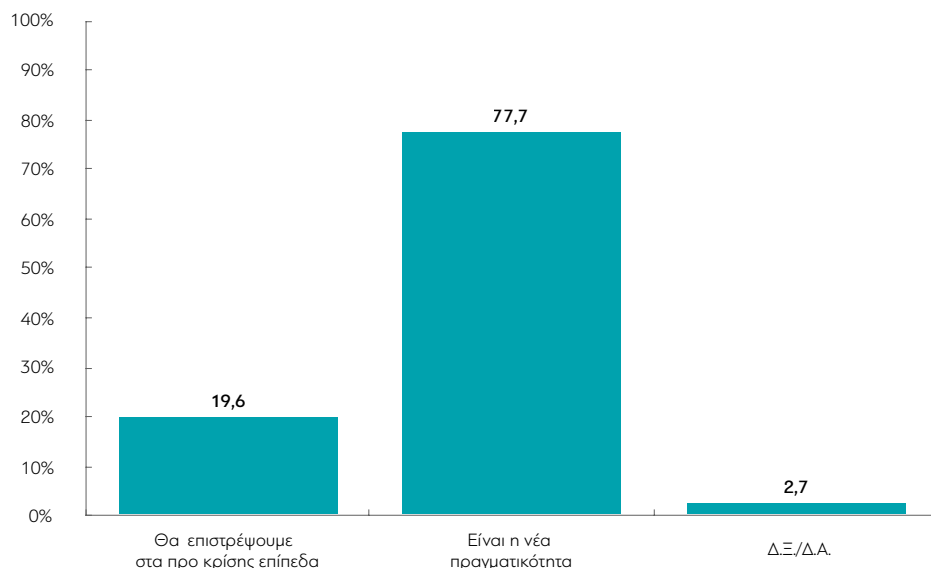
Ο ρεαλισμός της ελληνικής κοινωνίας εκφράζεται και στον τρόπο που αντιλαμβάνεται τη «μεταμνημονιακή» περίοδο. Περίπου οκτώ στους δέκα Έλληνες (77,5%) δεν ασπάζονται την άποψη πως η Ελλάδα έχει βγει από τα μνημόνια.

Πιστεύετε ότι η Ελλάδα έχει βγει από τα μνημόνια ή όχι;

Σε ανάλογο πλειοψηφικό ποσοστό (77,7%) οι Έλληνες πολίτες πιστεύουν πως το βιοτικό τους επίπεδο δεν αναμένεται να επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα και ότι αυτό που ζούμε είναι η νέα πραγματικότητα και θα πρέπει να προσαρμοστούμε σε αυτήν.

Πιστεύετε ότι το βιοτικό επίπεδο των Ελλήνων θα επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα, ή αυτό που ζούμε είναι η νέα πραγματικότητα και θα πρέπει να προσαρμοστούμε σε αυτήν;

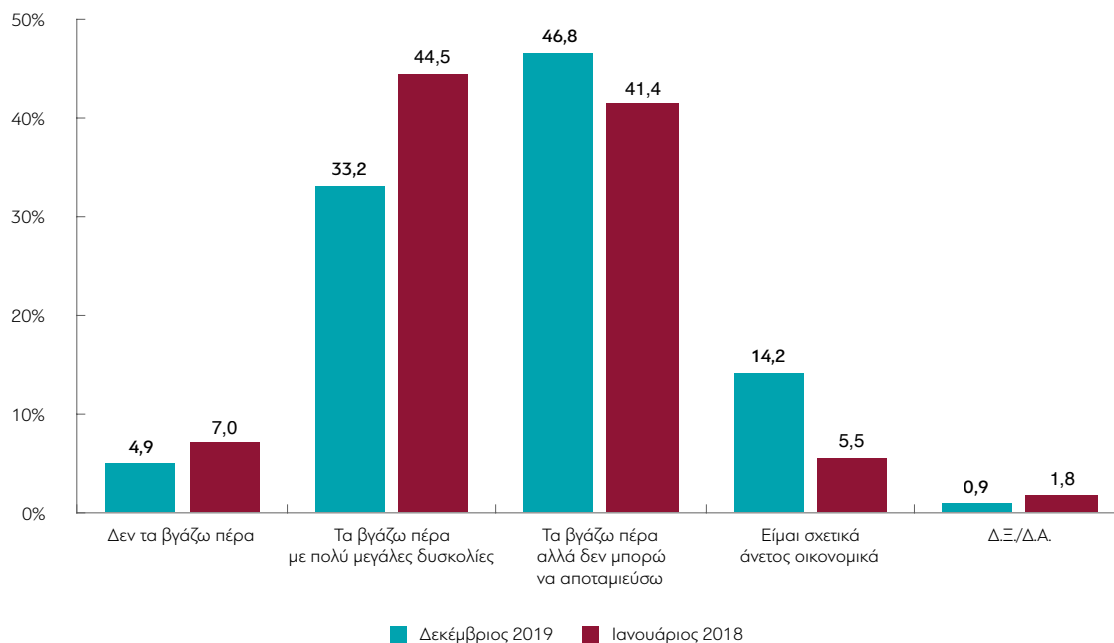

Σημάδια βελτίωσης των οικονομικών της ελληνικής οικογένειας

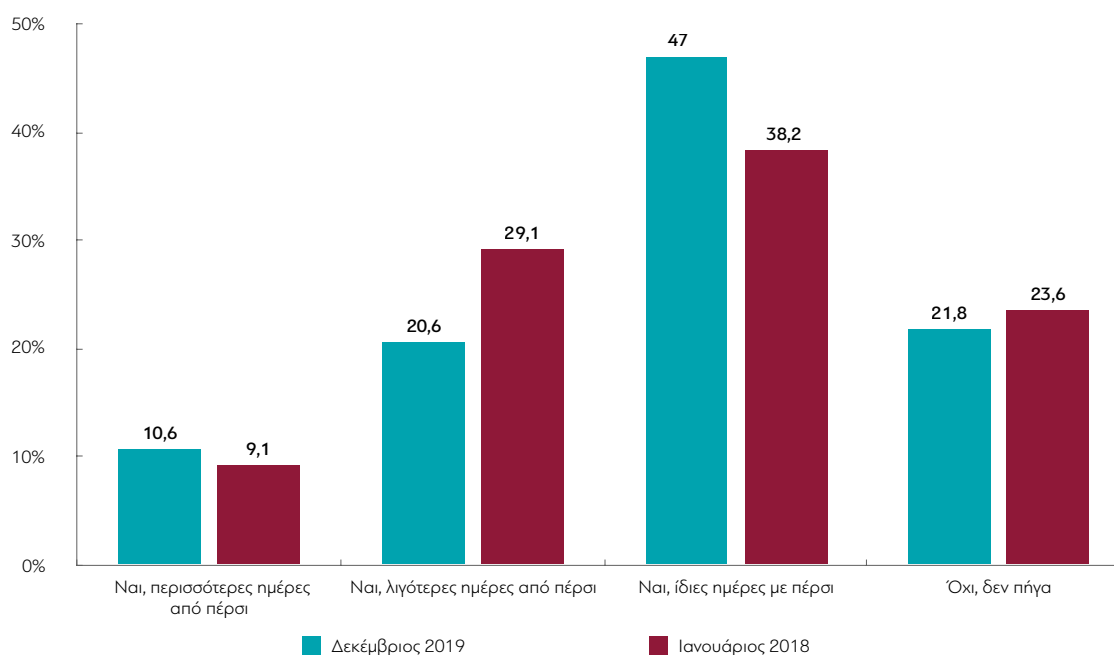
Στην παρούσα έρευνα καταγράφονται τάσεις βελτίωσης των οικονομικών των ελληνικών νοικοκυριών, ή τουλάχιστον της αντιλαμβανόμενης θέσης του νοικοκυριού και των οικονομικών δυνατοτήτων μας. Το ποσοστό όσων δηλώνουν πως αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσκολίες καταγράφεται μειωμένο σε σχέση με έναν χρόνο πριν, με παράλληλη αύξηση του ποσοστού όσων δηλώνουν μια σχετικά καλύτερη οικονομική κατάσταση.

Καταγράφεται επίσης και μία σχετική αύξηση της περιόδου των καλοκαιρινών διακοπών σε σχέση με την προηγούμενη καλοκαιρινή περίοδο.

Ποια από τις παρακάτω φράσεις εκφράζει καλύτερα την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού σας;

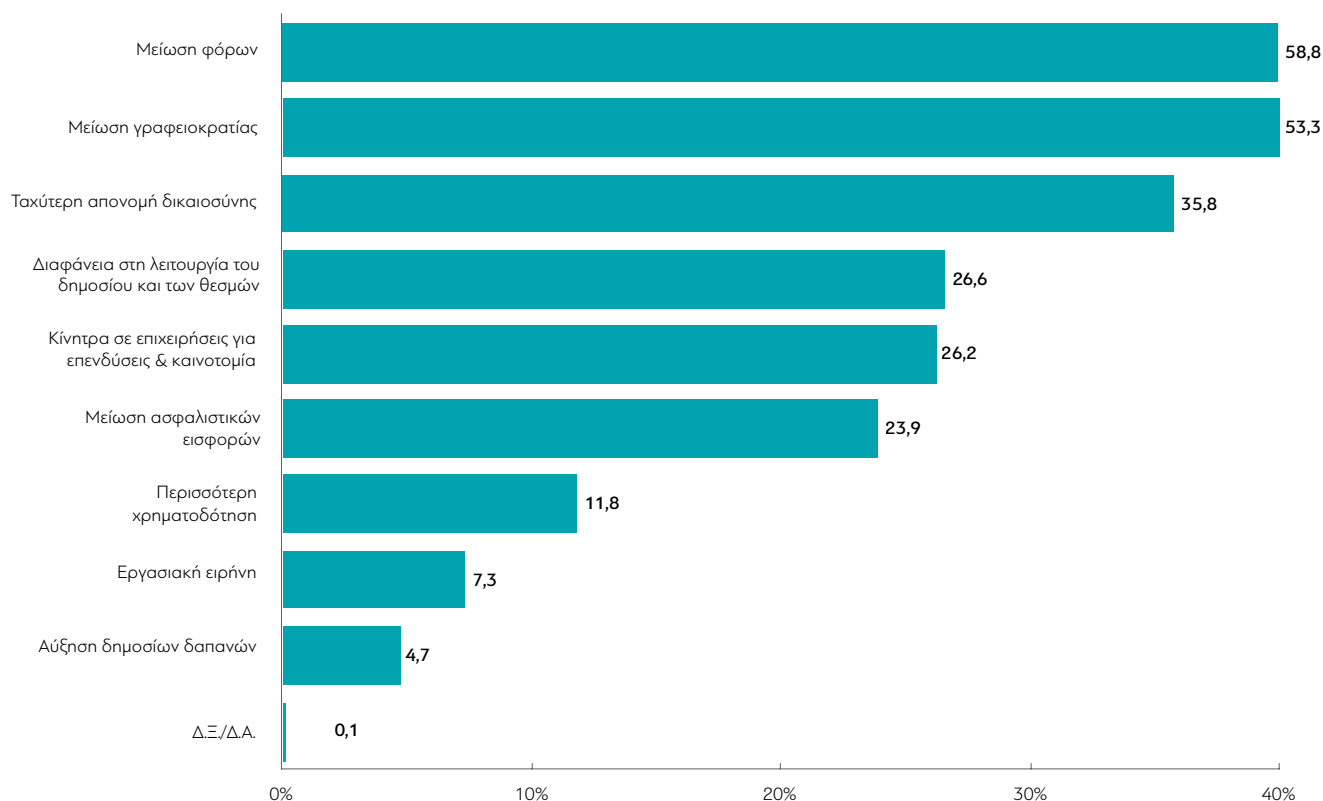
Φέτος, για αναψυχή/ξεκούραση είχατε περισσότερες, λιγότερες ή ίδιες ημέρες σε σύγκριση με τον περασμένο χρόνο;

Μείωση φορολογίας και λιγότερη γραφειοκρατία τα κλειδιά της οικονομικής ανάπτυξης

Η μείωση των φόρων θεωρείται ως ο σημαντικότερος μοχλός για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται επίσης η μείωση της γραφειοκρατίας, ενώ ως ο τρίτος σημαντικός αναπτυξιακός παράγοντας προκρίνεται η ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης. Στον πίνακα ιεράρχησης των σημαντικών παραγόντων οικονομικής ανάπτυξης της χώρας ακολουθούν η διαφάνεια στη λειτουργία του δημοσίου και των θεσμών, τα κίνητρα σε επιχειρήσεις για επενδύσεις και καινοτομία, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών. Με μικρότερα ποσοστά αναφέρονται η αύξηση της χρηματοδότησης, η εργασιακή ειρήνη και η αύξηση των δημοσίων δαπανών.

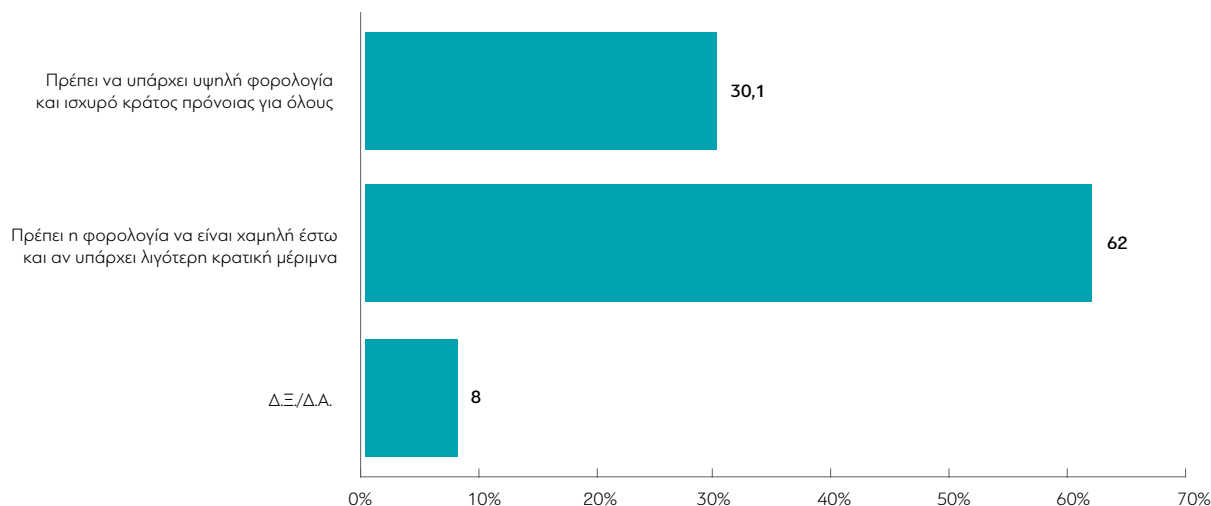
Ποια από τα παρακάτω θεωρείτε σημαντικότερα για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας; (Εως 3 απαντήσεις)

Το αίτημα για χαμηλότερη φορολογία είναι ιδιαίτερα έντονο. Το 62% των Ελλήνων πολιτών πιστεύει πως η φορολογία πρέπει να είναι χαμηλή, έστω και αν υπάρχει λιγότερη κρατική μέριμνα, ενώ υπέρ της ύπαρξης υψηλής φορολογίας που να εξασφαλίζει ισχυρό κράτος πρόνοιας για όλους τοποθετείται το 30,1%.

Με ποια από τις δύο παρακάτω προτάσεις συμφωνείτε περισσότερο;

Η υποστήριξη της άποψης πως η φορολογία πρέπει να είναι χαμηλή έστω και αν αυτό σημαίνει λιγότερο κράτος πρόνοιας είναι ισχυρότερη στη δεξιά (75,7%), την κεντροδεξιά (71,7%) αλλά και στον χώρο του κέντρου (63,4%), ενώ η απήχυσή της μειώνεται στην κεντροαριστερά (49,4%) και αποτελεί μειοψηφική θέση για τους αυτοτοποθετούμενους στην αριστερά (35,8%).

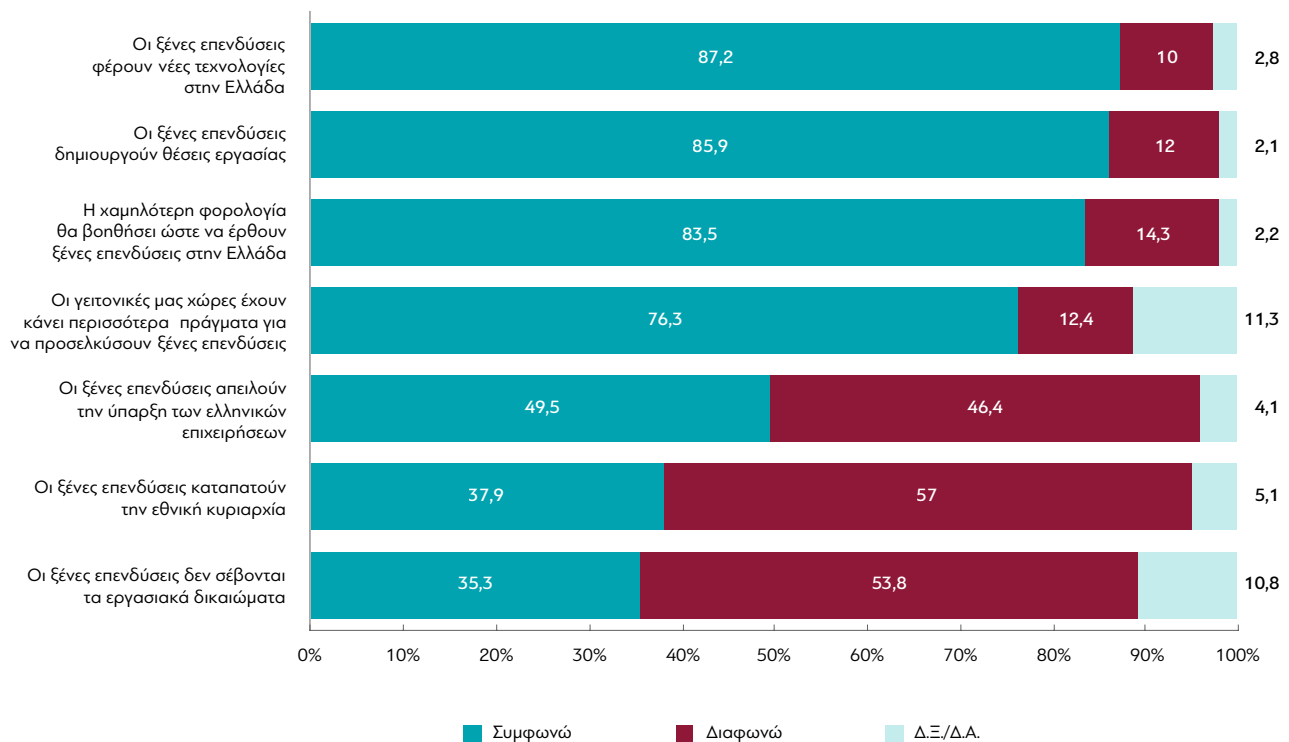
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα πως το αίτημα της χαμηλής φορολογίας έστω και εις βάρος της κρατικής μέριμνας υποστηρίζεται περισσότερο από τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις και όσους δηλώνουν πως έχουν οικονομικές δυσκολίες. Τις ομάδες δηλαδή που έχουν περισσότερη ανάγκη το κράτος πρόνοιας αλλά δυσκολεύονται παράλληλα να ανταποκριθούν στις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Ναι στις ξένες επενδύσεις, ναι στη στήριξη των ελληνικών επιχειρήσεων.

Ισχυρά πλειοψηφική είναι η άποψη πως η μείωση της φορολογίας θα συμβάλει στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα, οι οποίες συνεισφέρουν στην ανάπτυξη δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας, μεταφορά νέων τεχνολογιών στη χώρα μας κ.ά.

Η ελληνική κοινωνία κατανοεί τα οφέλη που προκύπτουν από τις ξένες επενδύσεις με την ισχυρότερη ένσταση να αφορά την απειλή της ύπαρξης των ελληνικών επιχειρήσεων (49,5%). Η υποστήριξη των απόψεων που θέλουν τις ξένες επενδύσεις να καταπατούν την εθνική κυριαρχία και να μη σέβονται τα εργασιακά δικαιώματα παραμένουν σταθερά μειοψηφικές, με ποσοστά ωστόσο μεταξύ 35% και 38%.

Θα ήθελα, τώρα, να σας διαβάσω ορισμένες απόψεις που ακούγονται για τις ξένες επενδύσεις και θα ήθελα να μου πείτε εάν συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από αυτές...

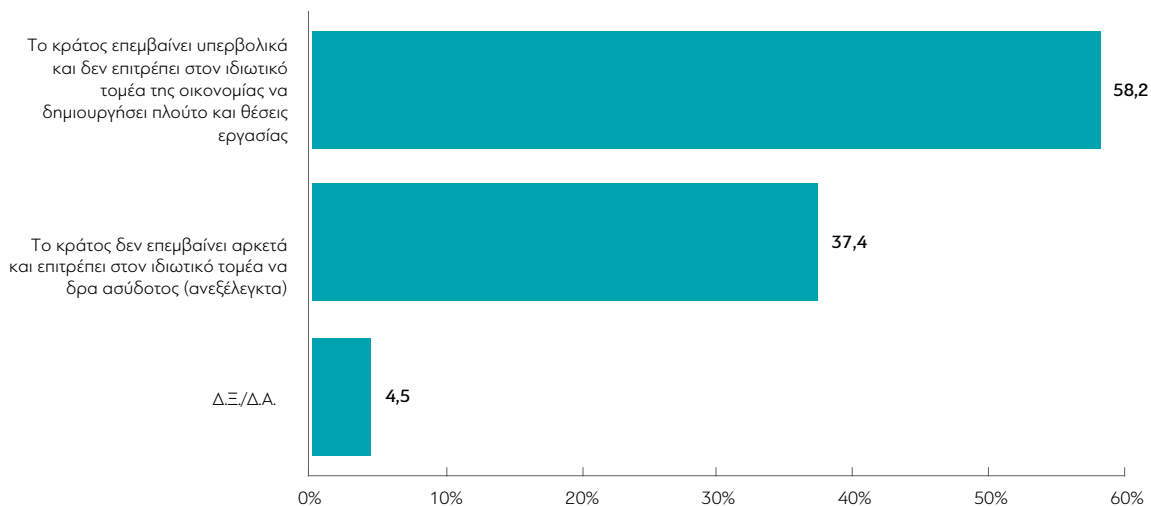
Λιγότερη κρατική παρέμβαση, μικρότερος και αποτελεσματικότερος δημόσιος τομέας

Η ανάγκη μείωσης της κρατικής παρέμβασης στον ιδιωτικό τομέα υπερισχύει της άποψης για μεγαλύτερο έλεγχο του ιδιωτικού τομέα από το κράτος (58,2% έναντι 37,4%).

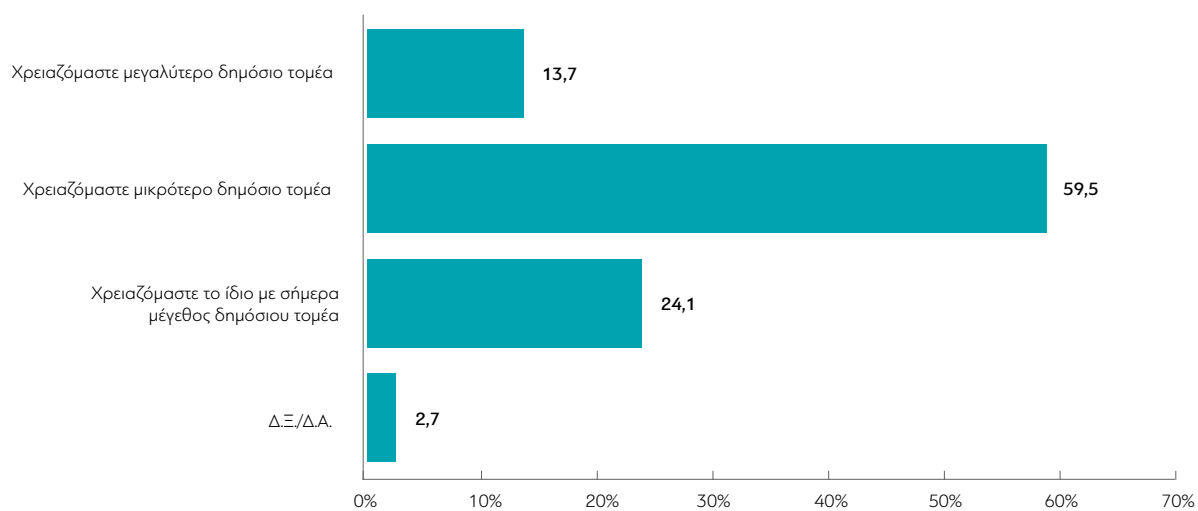
Στην ίδια κατεύθυνση βρίσκονται και οι απαντήσεις που αφορούν το μέγεθος του δημόσιου τομέα που έχει ανάγκη η χώρα. Οι έξι στους δέκα Έλληνες πολίτες (59,5%) πιστεύουν πως χρειαζόμαστε έναν μικρότερο δημόσιο τομέα, το 24% πιστεύει πως χρειαζόμαστε το ίδιο με σήμερα μέγεθος και το 13,7% πιστεύει πως χρειαζόμαστε μεγαλύτερο δημόσιο τομέα. Κοινός τόπος για όλους είναι πως, ανεξαρτήτως μεγέθους, χρειαζόμαστε έναν πιο αποτελεσματικό, καλύτερο δημόσιο τομέα.

Χαρακτηριστικό είναι πως το 57,8% τοποθετείται υπέρ των αποκρατικοποιήσεων έναντι του 32,4% που τοποθετείται αρνητικά.

Κάποιοι θεωρούν ότι το ελληνικό κράτος επεμβαίνει υπερβολικά στην οικονομία, άλλοι ότι δεν επεμβαίνει αρκετά. Εσείς με ποια από τις δύο απόψεις που θα σας διαβάσω συμφωνείτε περισσότερο;

Γενικά, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της οικονομίας, τι είδους κράτος -δηλαδή δημόσιο τομέα- κατά τη γνώμη σας έχει ανάγκη η χώρα;

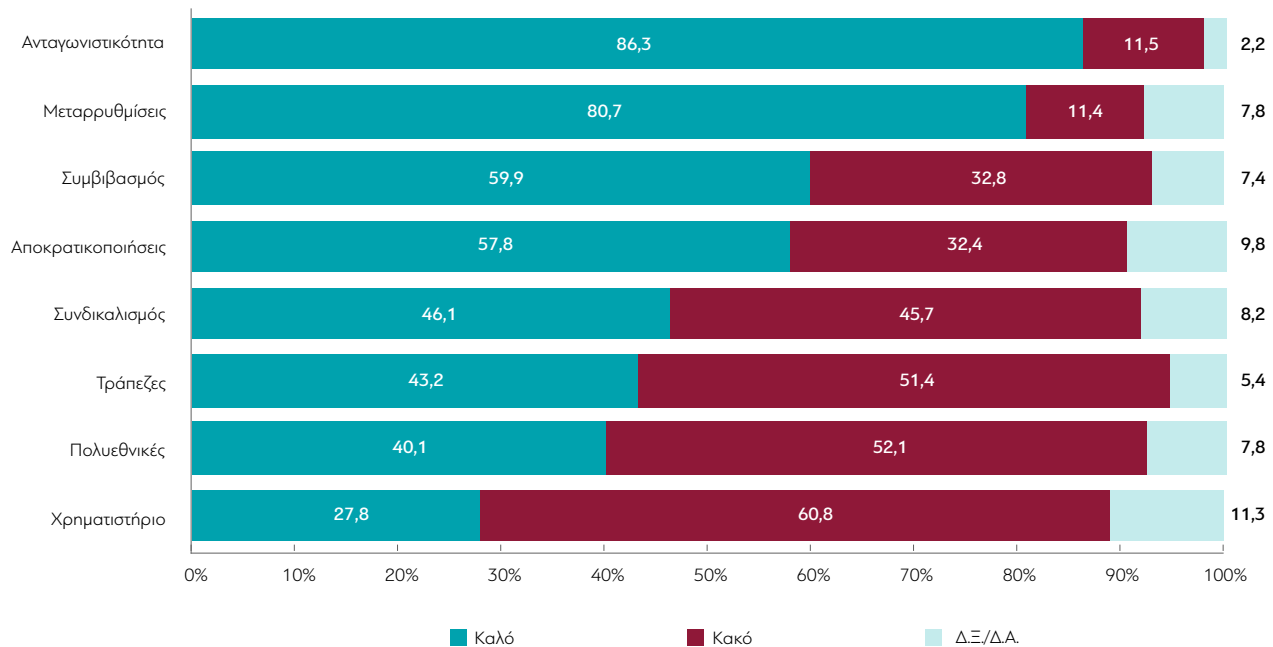

Ισχυρό «Ναι» στην ανταγωνιστικότητα και τις μεταρρυθμίσεις, πράσινο στις αποκρατικοποιήσεις, σκεπτικισμός για τράπεζες και πολυεθνικές.

Οι έννοιες της ανταγωνιστικότητας και των μεταρρυθμίσεων αντιπροσωπεύουν κάτι καλό για το 86,3% και 80,7% αντίστοιχα της ελληνικής κοινωνίας. Ωστόσο, έννοιες όπως τράπεζες, πολυεθνικές, χρηματιστήριο αντιπροσωπεύουν περισσότερο κάτι κακό παρά κάτι καλό.

Ο οικονομικός φιλελευθερισμός που χαρακτηρίζει το σύνολο των απόψεων της ελληνικής κοινωνίας ως προς τον ρόλο του κράτους, το μέγεθος του δημόσιου τομέα, τις οικονομικές επιλογές και τη λειτουργία της αγοράς, φαίνεται να είναι περισσότερο αποδεκτός σε μια σχετικά ήπια παρά σε μια επιθετική εκδοχή του.

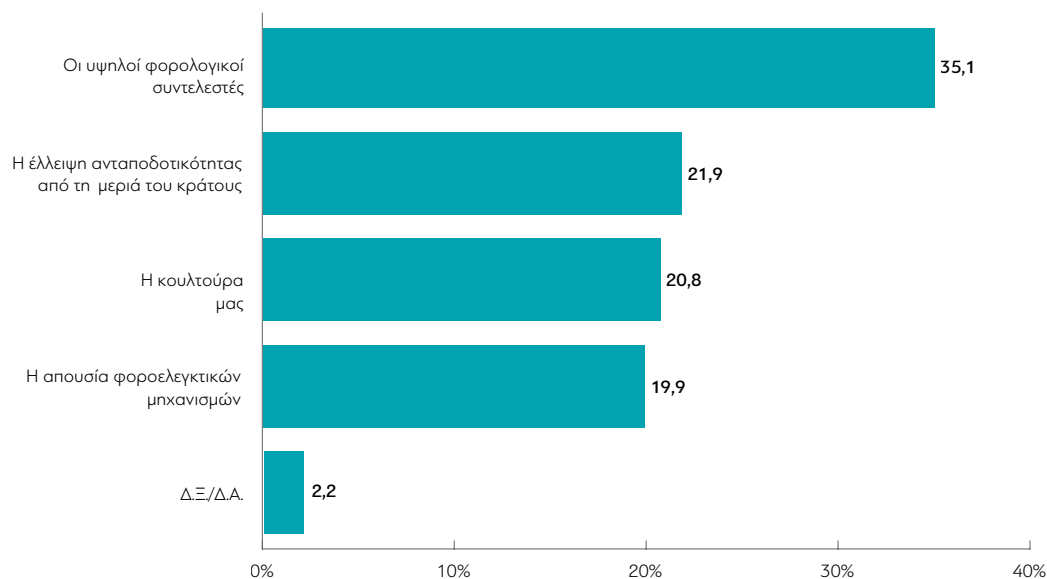
Θα σας διαβάσω ορισμένες λέξεις και φράσεις και θα ήθελα να μου πείτε εάν για εσάς προσωπικά αντιπροσωπεύουν κάτι «καλό» ή κάτι «κακό»:

Σημάδια βελτίωσης της φορολογικής συνείδησης

Η αύξηση της φορολογικής συνείδησης στην Ελλάδα αποτελούσε ένα διαρκές ζητούμενο χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία στην επίτευξή του. Ως βασικότερη αιτία που εξηγεί τη μεγάλη έκταση της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα -σύμφωνα με τα πιστεύω των Ελλήνων πολιτών- αναδεικνύονται οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές. Η υψηλή φορολογία σε συνδυασμό με την έλλειψη ανταποδοτικότητας από τη μεριά του κράτους, την απουσία φοροελεγκτικών μηχανισμών αλλά και της κουλτούρας μας ευθύνονται για την αυξημένη φοροδιαφυγή.

Ποια από τις τέσσερις αιτίες που θα σας διαβάσω εξηγεί καλύτερα τη μεγάλη έκταση της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα;

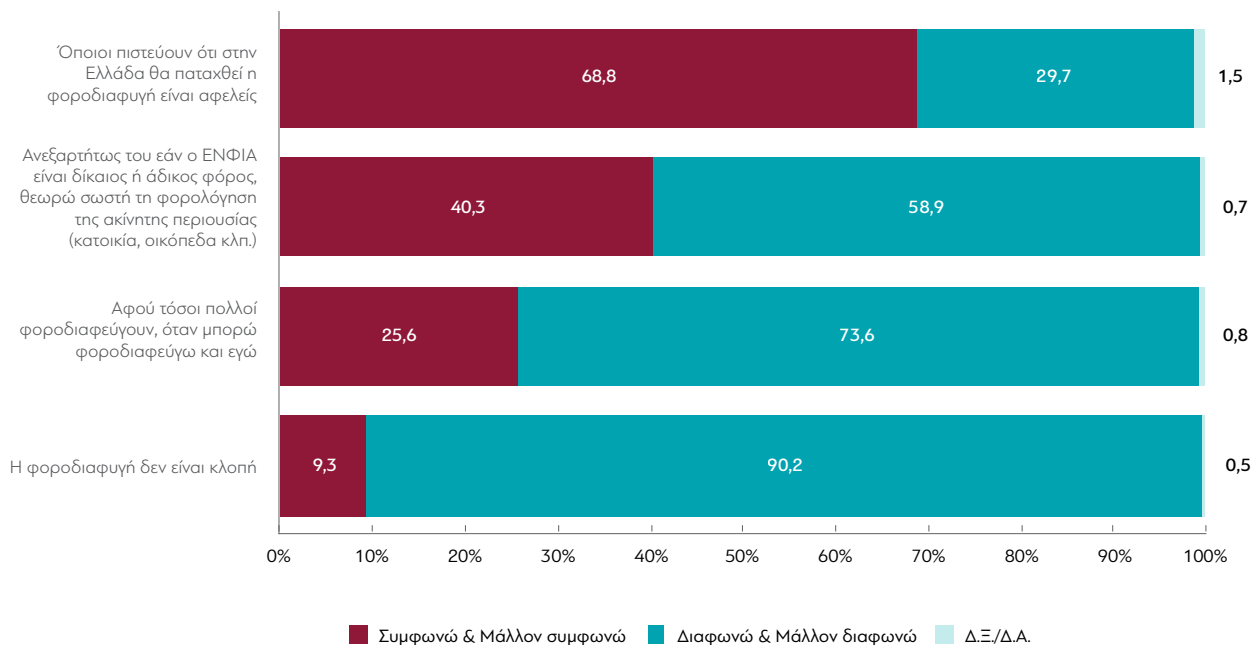

Η διαπίστωση πως η φοροδιαφυγή είναι ένα πρόβλημα που δύσκολα αντιμετωπίζεται είναι ευρέως διαδεδομένη.

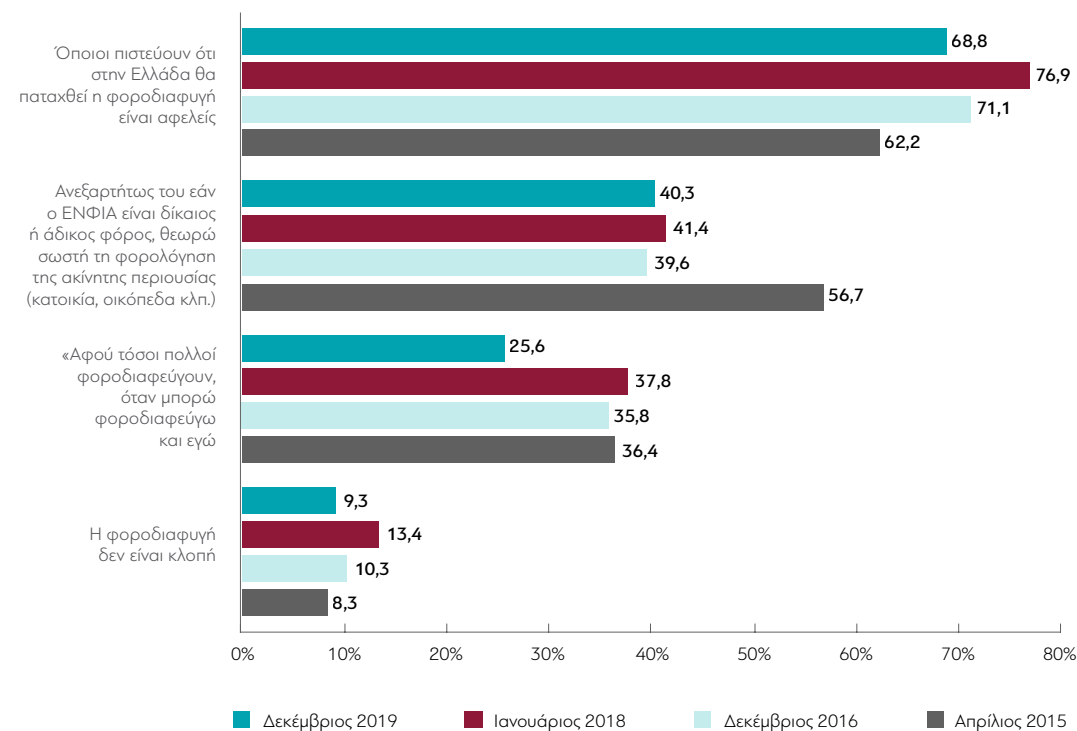
Ωστόσο, αν και η άποψη πως «όποιοι πιστεύουν ότι στην Ελλάδα θα παταχθεί η φοροδιαφυγή είναι αφελείς» εξακολουθεί να είναι πλειοψηφική, στην παρούσα έρευνα παρουσιάζεται για πρώτη φορά μεταβολή της αυξητικής τάσης που εμφάνιζε τα τελευταία χρόνια και καταγράφεται σήμερα με μειωμένη αποδοχή κατά 8,1 ποσοστιαίες μονάδες (68,8% έναντι 76,9% το 2018).

Επίσης η αποδοχή της άποψης «αφού τόσοι πολλοί φοροδιαφεύγουν, όταν μπορώ φοροδιαφεύγω κι εγώ» καταγράφεται μειωμένη κατά 12,2% (25,6% έναντι 37,8% το 2018). Τέλος η άποψη «Η φοροδιαφυγή δεν είναι κλοπή» βρίσκει αποδοχή μόλις στο 9,3% της ελληνικής κοινωνίας έναντι 13,8% το 2018.

Θα σας διαβάσω τώρα ορισμένες φράσεις και θα ήθελα να μου πείτε κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από αυτές...

**ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:
«Συμφωνώ & Μάλλον συμφωνώ»**

Μείωση ανησυχίας επαγγελματικής αποτυχίας/προτίμηση σε σταθερές και ασφαλείς θέσεις εργασίας

Από τη σύγκριση της παρούσης έρευνας με την αμέσως προηγούμενη διαπιστώνεται μια σαφής τάση μείωσης του φόβου αποτυχίας στην επαγγελματική και εργασιακή ζωή.

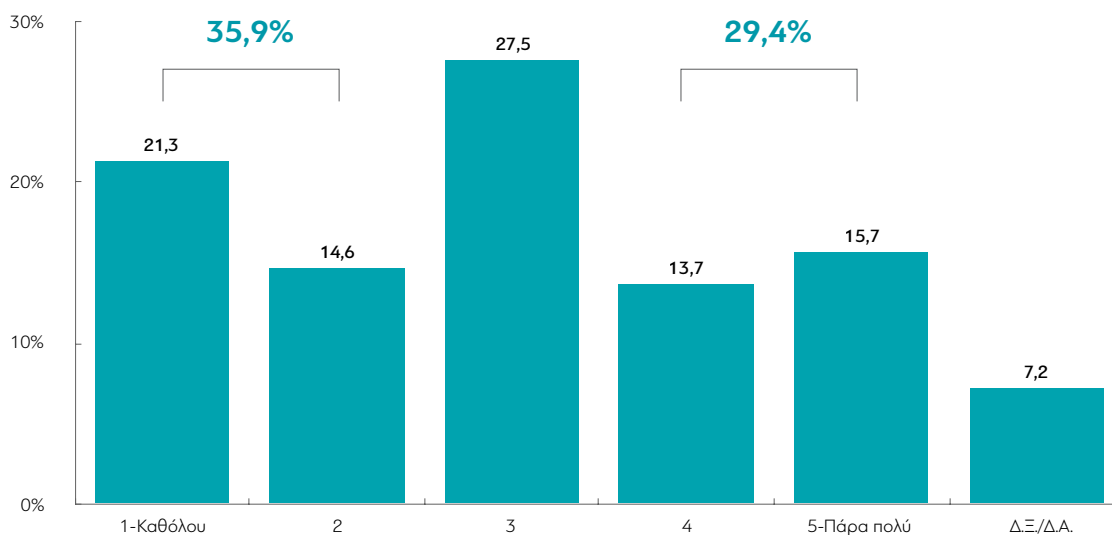
Ωστόσο, παρά τη μείωση της επαγγελματικής ανασφάλειας, η μισθωτή σχέση εργασίας στον ιδιωτικό και πολύ περισσότερο στον δημόσιο τομέα προτιμάται περισσότερο ως εργασιακή επιλογή σε σχέση με το ελεύθερο επάγγελμα ή την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Μια σταθερή θέση εργασίας, έστω με μέτριο μισθό και περιορισμένες προοπτικές, εξακολουθεί να είναι προτιμότερη από μια επαγγελματική απασχόληση που δεν προσφέρει εργασιακή ασφάλεια, έστω και αν συνοδεύεται με μεγαλύτερες αποδοχές και υψηλές προοπτικές εξέλιξης.

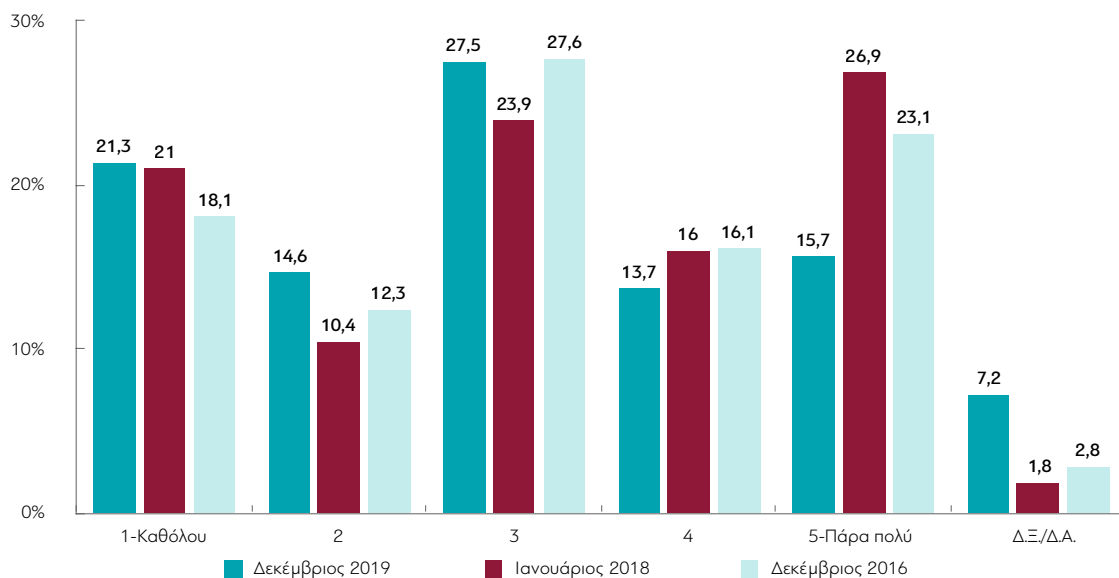
Την ασφάλεια μιας σταθερής θέσης εργασίας έστω και μετρίως αμειβόμενης επιλέγουν με σχετικά υψηλότερα ποσοστά οι γυναίκες, οι μεγαλύτερες ηλικιακές κατηγορίες, οι έχοντες χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο, οι ασθενέστεροι οικονομικά, οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι αγρότες, οι άνεργοι.

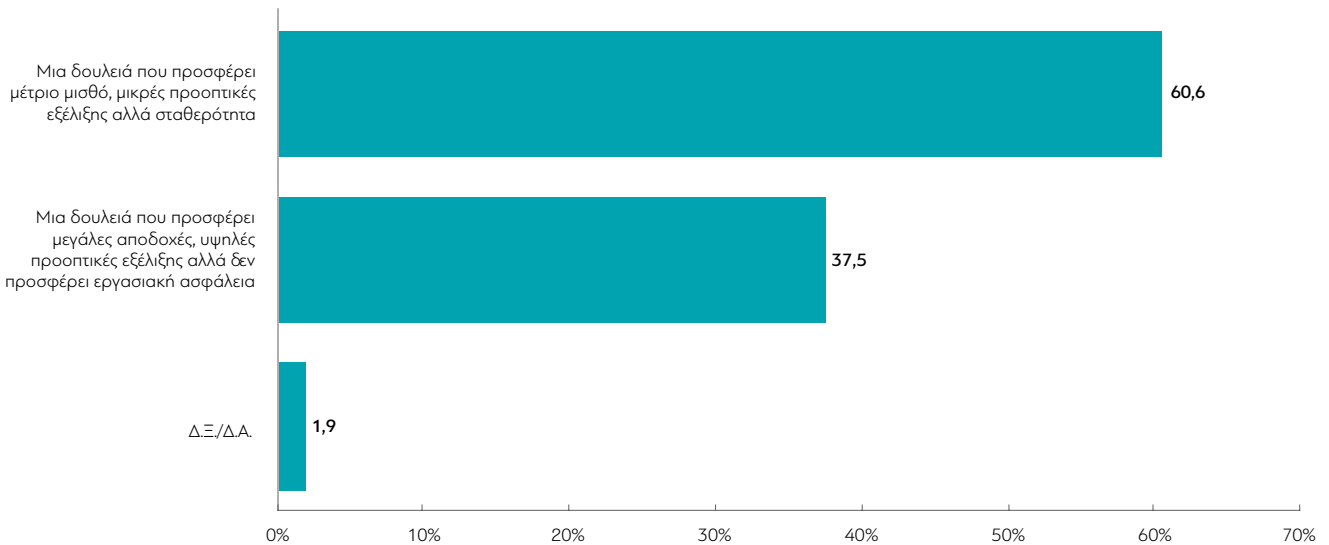
Σε μία κλίμακα από το 1 έως 5, όπου το 1 σημαίνει «Καθόλου» και το 5 «Πάρα πολύ», πόσο θα λέγατε ότι φοβάστε την αποτυχία στην επαγγελματική και εργασιακή σας ζωή;

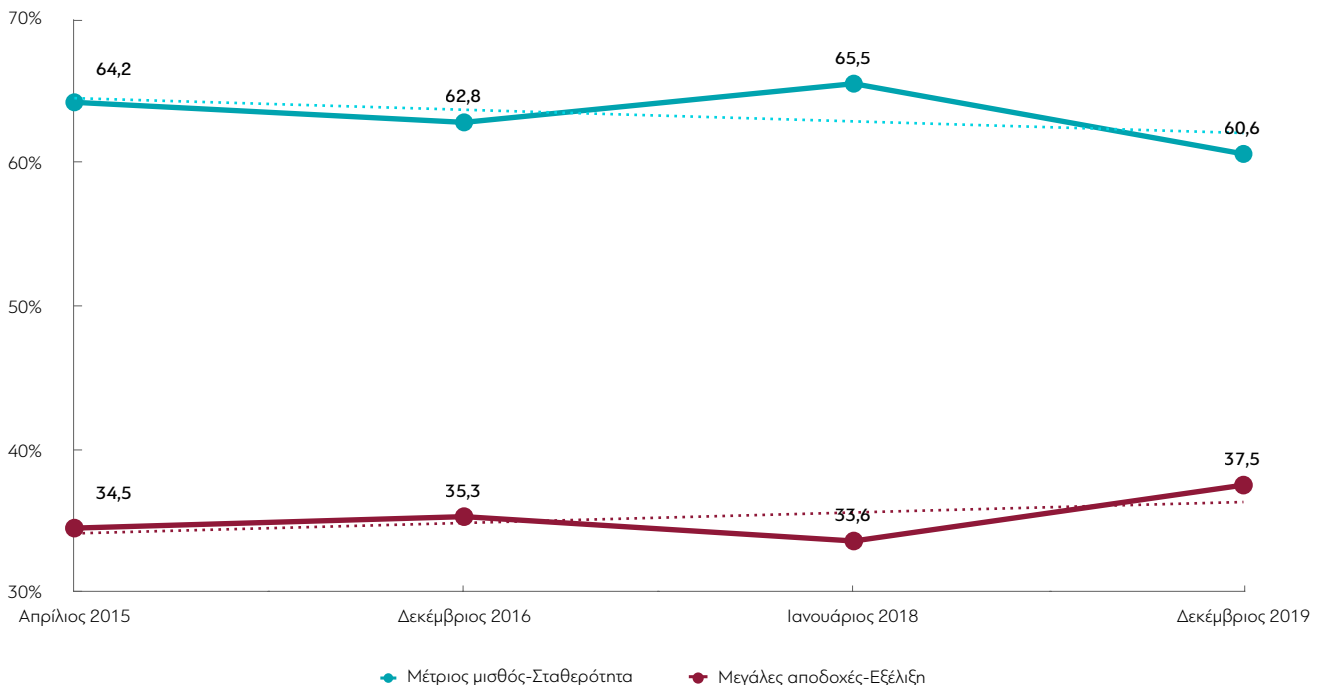
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

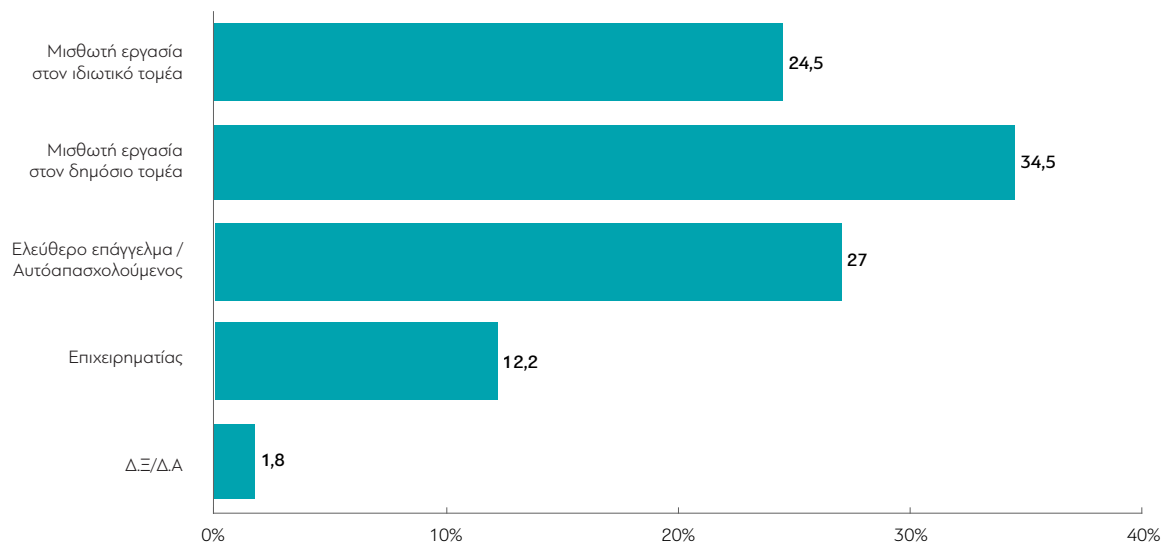
Εσείς προσωπικά, στην υποθετική περίπτωση που θα μπορούσατε να επιλέξετε ανάμεσα στις παρακάτω δύο δουλειές, ποια θα επιλέγατε;

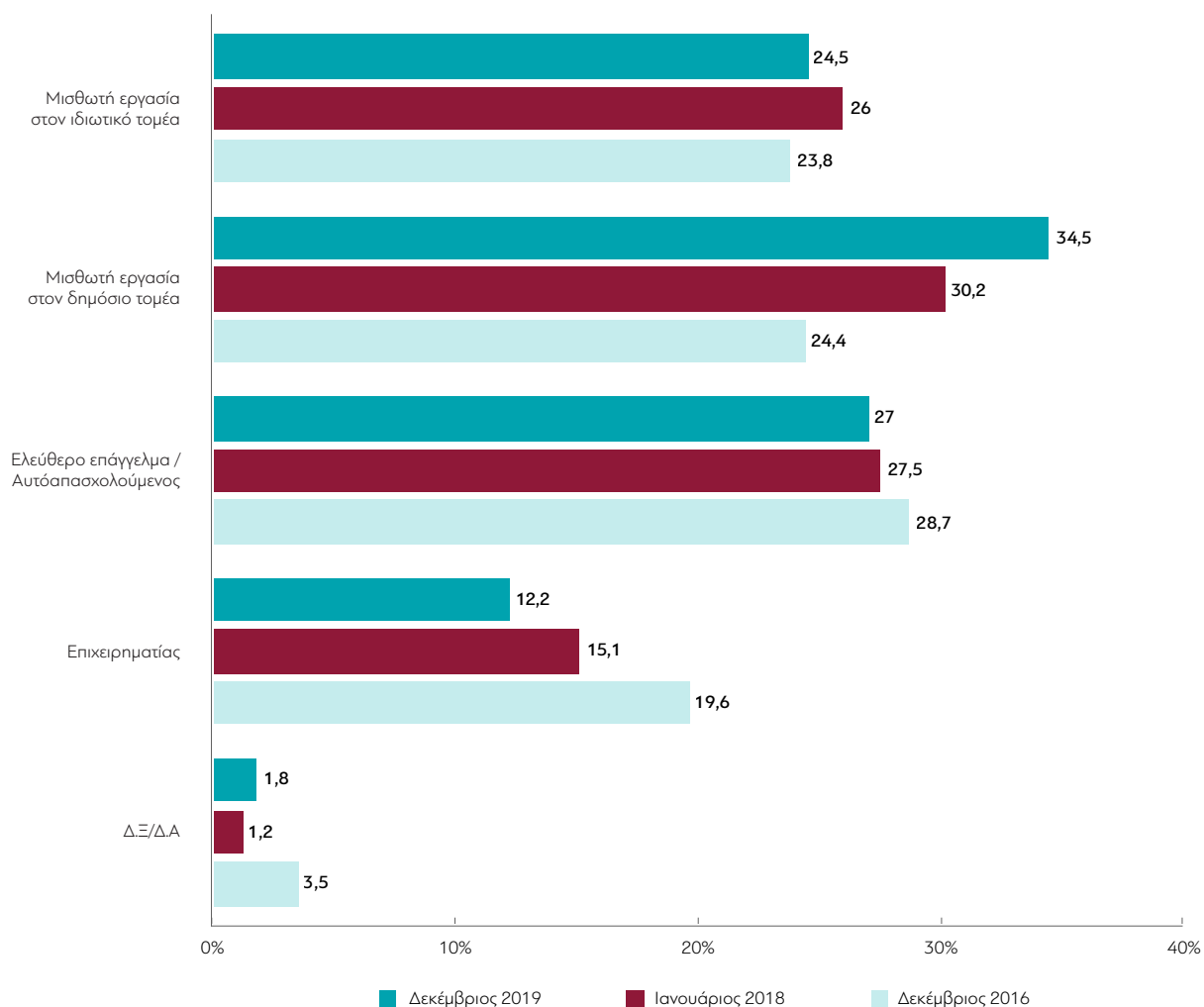
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Και εάν θεωρητικά μπορούσατε να επιλέξετε μία εργασία, τι από τα παρακάτω θα επιλέγατε;

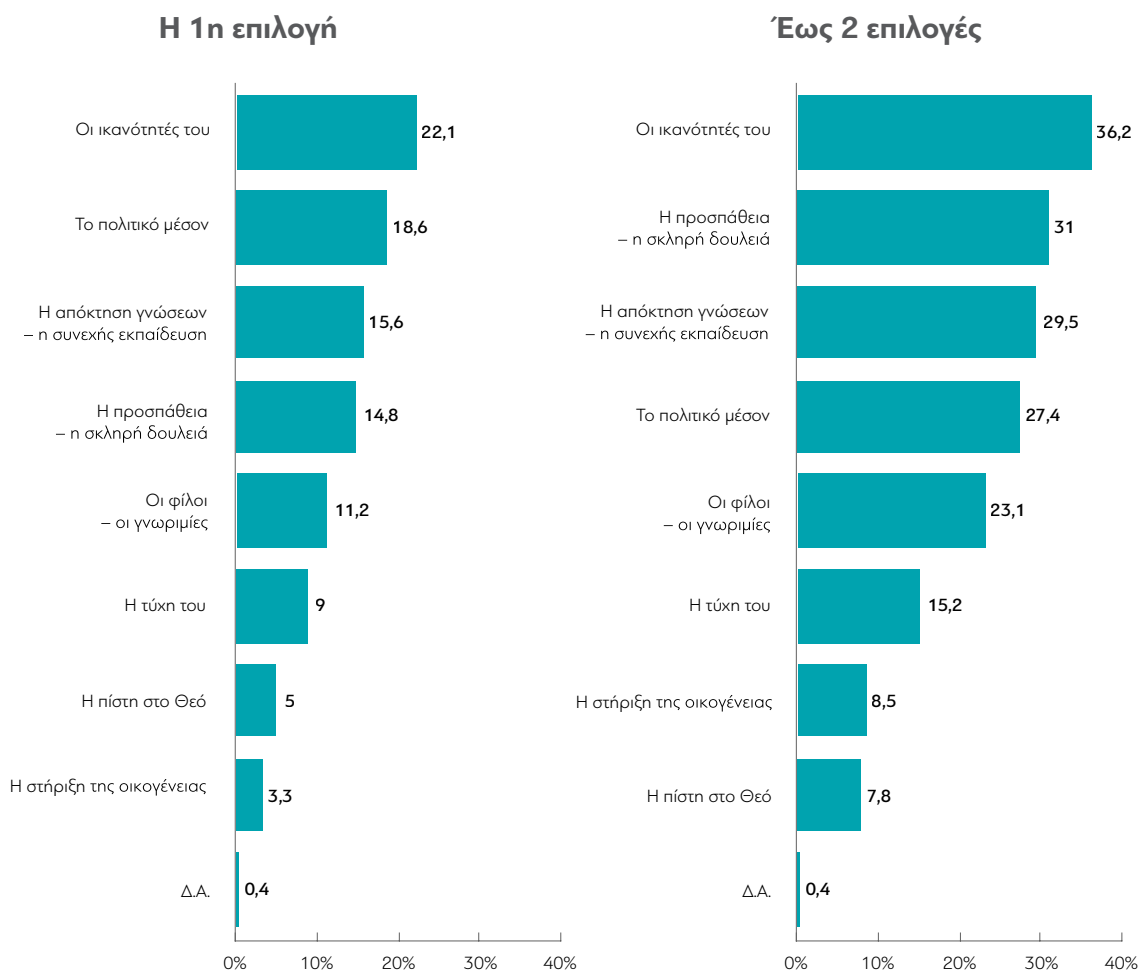
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Η συνταγή της επιτυχίας: ικανότητες, γνώσεις αλλά και το μέσον

Οι ικανότητες, η απόκτηση γνώσεων και η σκληρή δουλειά θεωρούνται αναγκαίοι παράγοντες για να πετύχει κάποιος σήμερα στην Ελλάδα, αλλά για πολλούς μη επαρκείς ή ακόμη και υποδεέστεροι άλλων. Το 18,6% πιστεύει πως το σημαντικότερο όλων για να πετύχει κάποιος σήμερα είναι το πολιτικό μέσον και για το 11,2% οι φίλοι και οι γνωριμίες. Αξίζει να σημειωθεί πως για το 9% ο σημαντικότερος παράγοντας επιτυχίας είναι η τύχη και για το 5% η πίστη στον Θεό.

Για να επιτύχει σήμερα κάποιος στην Ελλάδα, ποια από τα παρακάτω έχουν μεγαλύτερη σημασία; (Έως 2 επιλογές)

Το πολιτικό μέσον ως σημαντικότερη προϋπόθεση επιτυχίας αναφέρεται από τους άνεργους, τα χαμηλά εισοδήματα, ιδιαίτερα από όσους δηλώνουν σοβαρές οικονομικές δυσκολίες. Σε σχέση με την ηλικιακή παράμετρο, το μέσον αναφέρεται συχνότερα στην κατηγορία 40-55 ετών, ενώ όσον αφορά την επαγγελματική απασχόληση αναφέρεται συχνότερα από τους ιδιωτικούς υπαλλήλους και τους αγρότες.

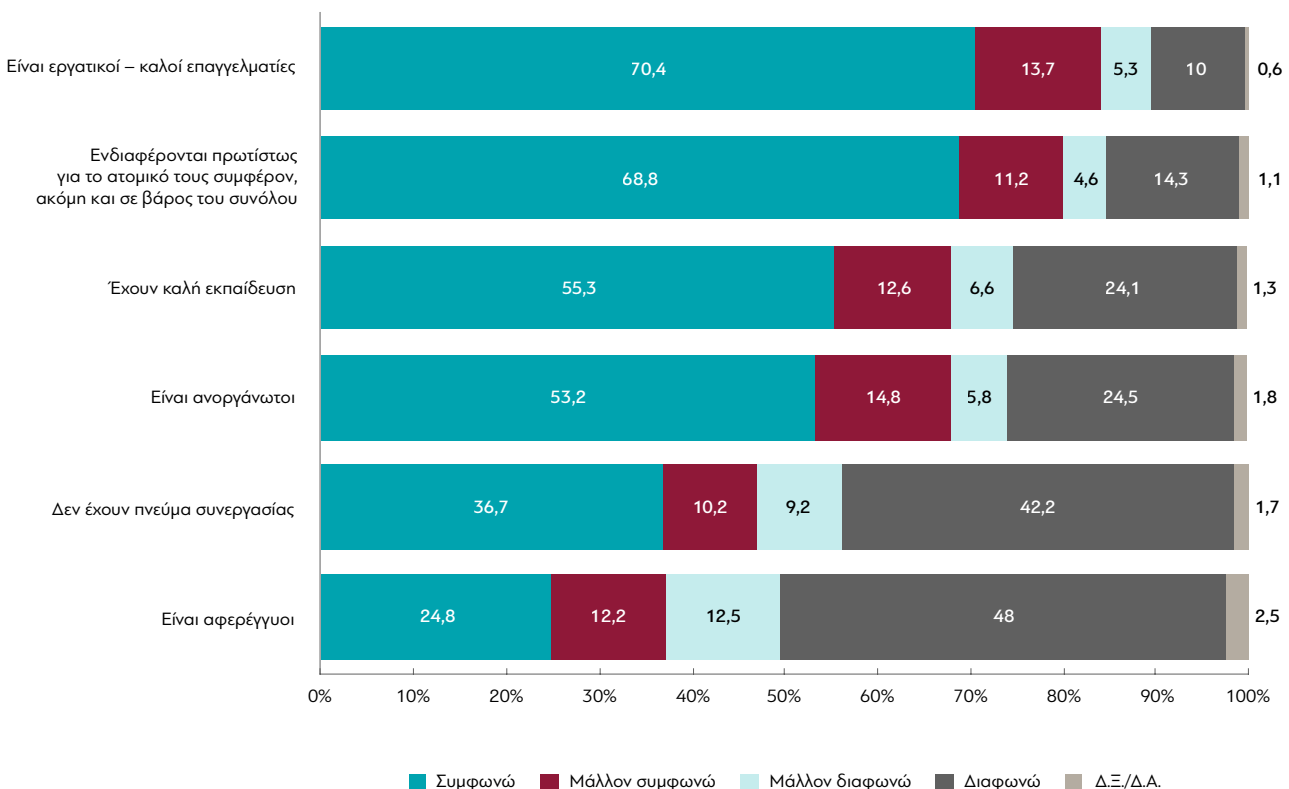
Είμαστε ικανοί αλλά όχι οργανωμένοι.

Οι Έλληνες δεν θεωρούν πως υπολείπονται σε ικανότητες, γνώσεις και διάθεση για σκληρή δουλειά και παραδέχονται ως «αχίλλειο πτέρνα τους» την έλλειψη οργάνωσης καθώς και συνεργασίας για το κοινό καλό.

Πιστεύουμε πως είμαστε εργατικοί και καλοί επαγγελματίες (84,1%), με καλή εκπαίδευση (67,9%) και γενικά φερέγγυοι (60,5%).

Συμφωνούμε πως είμαστε ανοργάνωτοι (68%) και πως ενδιαφερόμαστε πρωτίστως για το ατομικό μας συμφέρον ακόμη και σε βάρος του συνόλου (80%).

Θα σας διαβάσω τώρα κάποιες απόψεις που έχουν ακουστεί για τους Έλληνες γενικά και θα ήθελα να μου πείτε πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από αυτές: Οι Έλληνες...

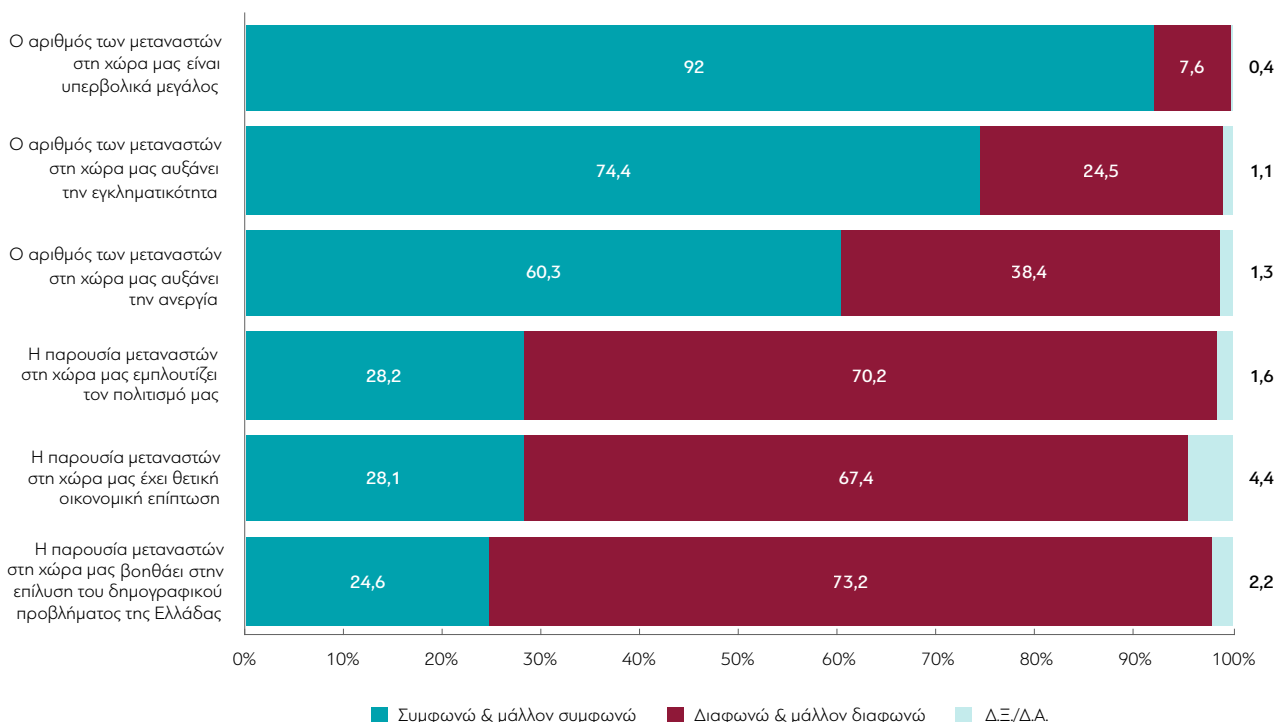

Μεταναστευτικό: Όχι στην ενσωμάτωση

Η αύξηση των μεταναστευτικών ροών προκαλεί την αύξηση της ανησυχίας της ελληνικής κοινωνίας, διατηρεί υψηλά την αρνητική/φοβική στάση προς τους μετανάστες και «σκληραίνει» την άποψή της ως προς την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού.

Κοινό τόπο (92%) αποτελεί η άποψη πως ο αριθμός των μεταναστών στη χώρα μας είναι υπερβολικά μεγάλος. Το 74,4% συνδέει την παρουσία των μεταναστών με την αύξηση της εγκληματικότητας και το 60% με την αύξηση της ανεργίας.

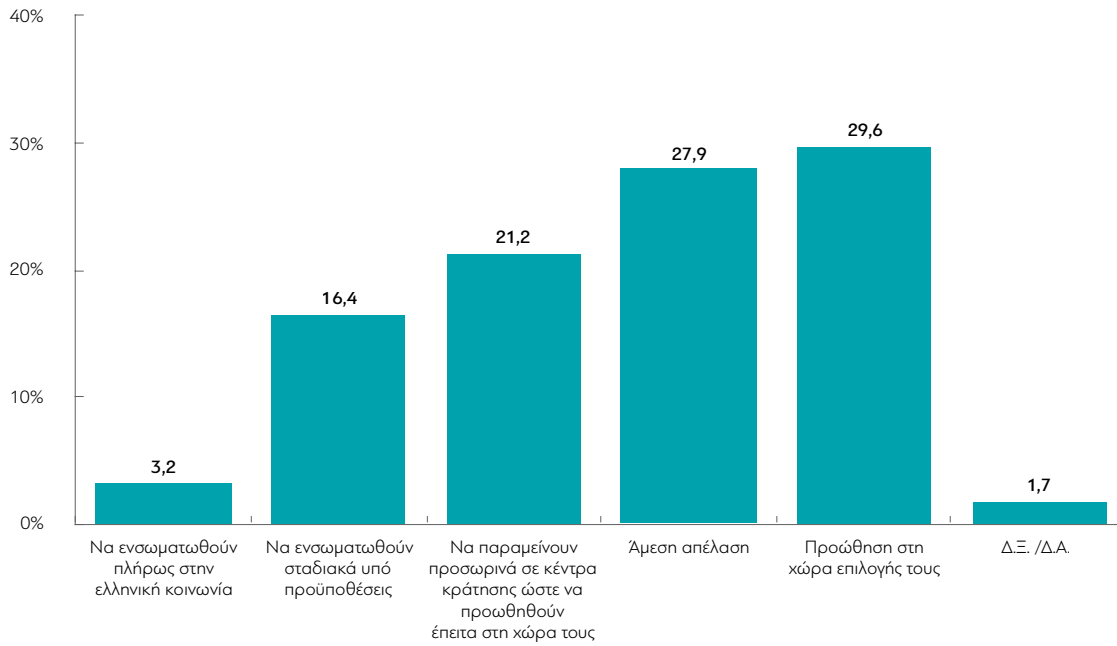
Θα ήθελα, τώρα, να μιλήσουμε για το ζήτημα της μετανάστευσης. Θα σας διαβάσω ορισμένες φράσεις και θα ήθελα να μου πείτε κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε για κάθε μία από αυτές...

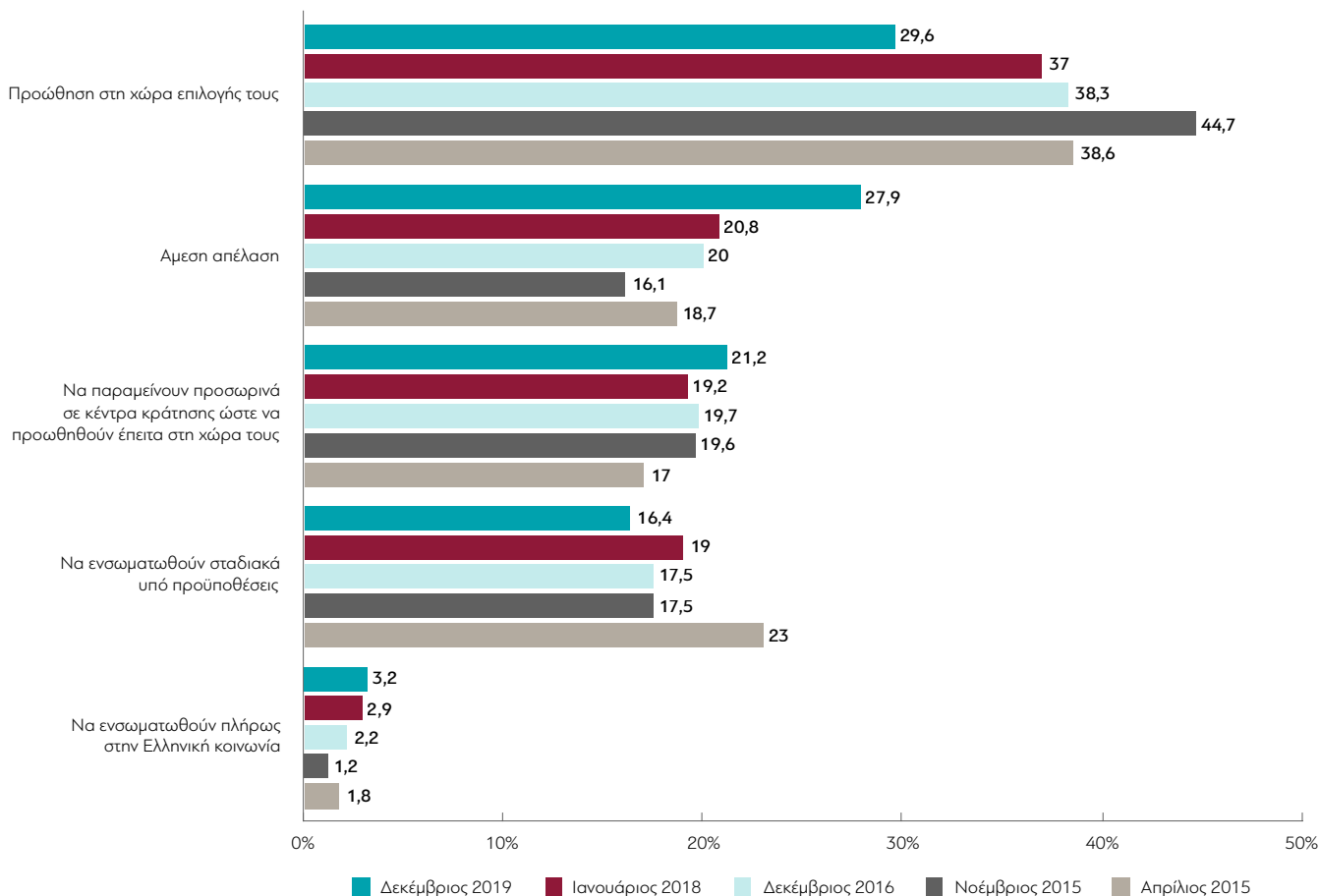
Ός προς το τι πρέπει να γίνει με τους παράνομους μετανάστες στη χώρα μας, η ιδέα της πλήρους ή σταδιακά και υπό προϋποθέσεις ενσωμάτωσης βρίσκει αντίθετους τους 8 στους 10 Έλληνες, οι οποίοι προτείνουν είτε προώθηση στη χώρα επιλογής τους (29,6%), είτε άμεση απέλαση (27,9%), είτε προσωρινή παραμονή σε κέντρα κράτησης και προώθηση στη χώρα τους (21,2%).

Από τη σύγκριση με την έρευνα του 2018 παρατηρείται αύξηση της απαίτησης για άμεση απέλαση κατά 7,1 ποσοστιαίες μονάδες καθώς και της προσωρινής παραμονής σε κέντρα κράτησης ώστε να προωθηθούν έπειτα στη χώρα τους κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες.

Τι από τα παρακάτω πιστεύετε πως πρέπει να γίνει με τους παράνομους μετανάστες στη χώρα μας...

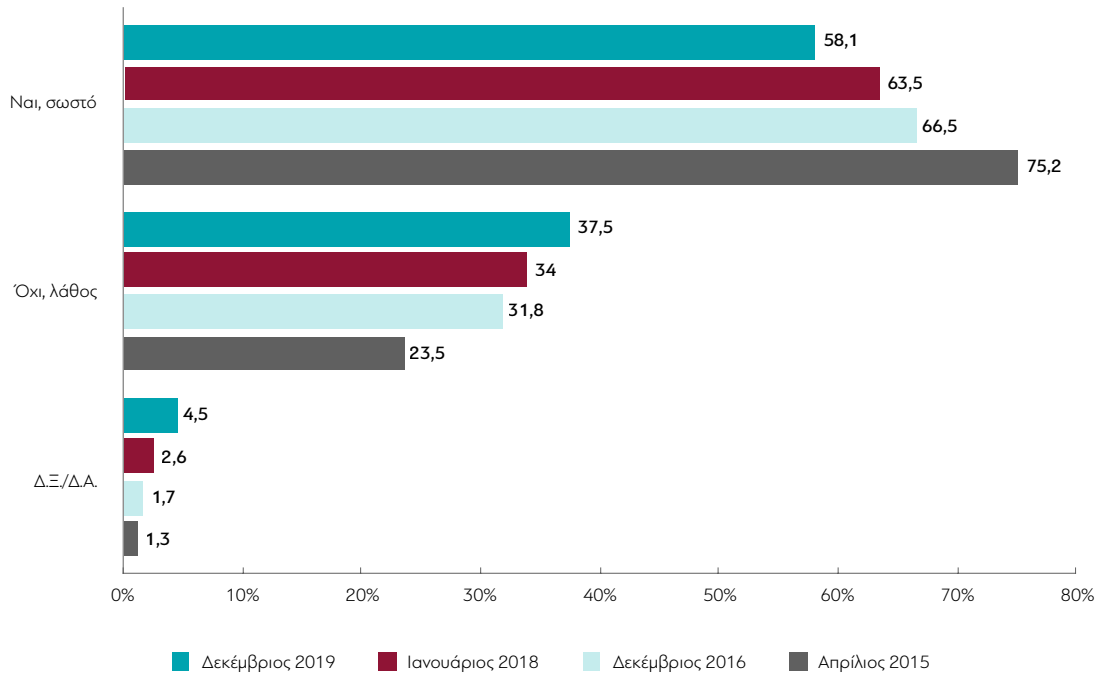
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Επίσης, αν και ακόμη πλειοψηφούσα, η άποψη πως τα παιδιά των νόμιμων μεταναστών που γεννιούνται στην Ελλάδα πρέπει να λαμβάνουν άμεσα την ελληνική υπηκοότητα υποχωρεί κατά 5,4% στο 58% έναντι 63% το 2018, 66,5% το 2016 και 75,2% το 2015.

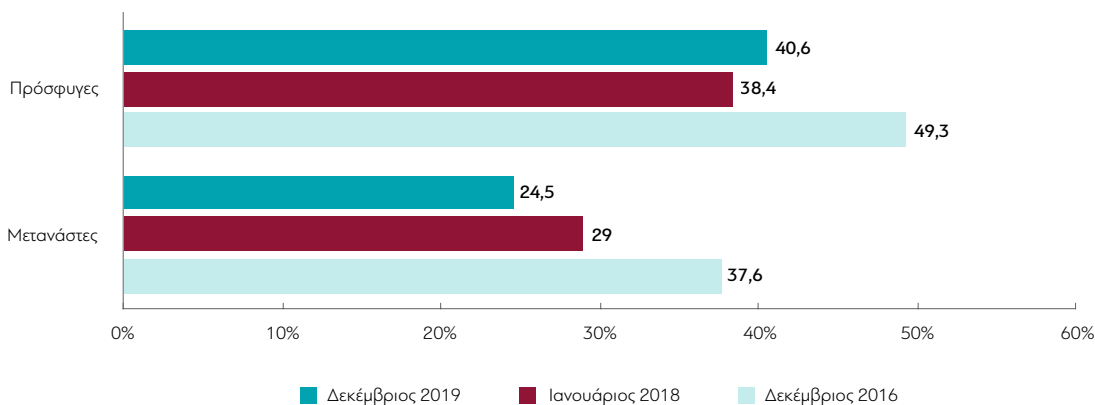
Κατά τη γνώμη σας είναι σωστό τα παιδιά νόμιμων μεταναστών που γεννιούνται στην Ελλάδα να λαμβάνουν άμεσα την ελληνική υπηκοότητα (ιθαγένεια);

Σήμερα η λέξη «μετανάστες» αντιπροσωπεύει κάτι καλό για το 24,5% του ελληνικού πληθυσμού. Το 2018 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 29% και το 2016 37,6%.

Σημειώνεται πως η λέξη «πρόσφυγες» αντιπροσωπεύει κάτι καλό για το 40,6% και κάτι κακό για το 43% (αρνητικό ισοζύγιο). Το 2016 οι πρόσφυγες αντιπροσώπευαν κάτι καλό για το 49,3% των Ελλήνων (θετικό ισοζύγιο).

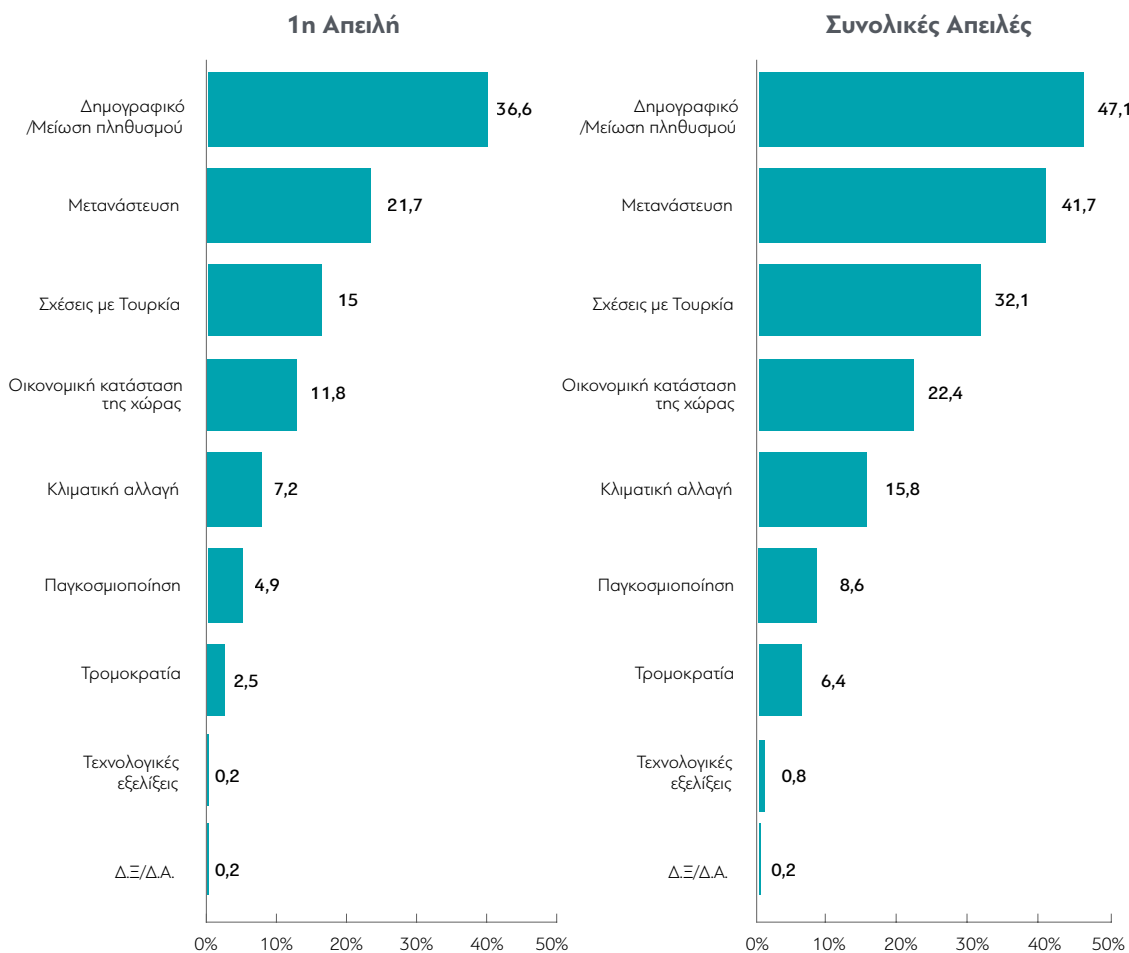
Θα σας διαβάσω ορισμένες λέξεις και θα ήθελα να μου πείτε εάν για εσάς προσωπικά αντιπροσωπεύουν κάτι «καλό» ή κάτι «κακό»:

Δημογραφικό: μια βραδυφλεγής βόμβα στο μέλλον των Ελλήνων

Το δημογραφικό (μείωση του πληθυσμού, γήρανση, μείωση των γεννήσεων) ιεραρχείται ως η σημαντικότερη απειλή για το μέλλον των Ελλήνων, με δεύτερη τη μετανάστευση και τρίτη τις σχέσεις με την Τουρκία.

Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι δύο μεγαλύτερες απειλές για το μέλλον των Ελλήνων;

Παρά τη συνειδητοποίηση του προβλήματος, η Ελλάδα παραμένει μεταξύ των χωρών με τους χαμηλότερους δείκτες γονιμότητας στην Ευρώπη.

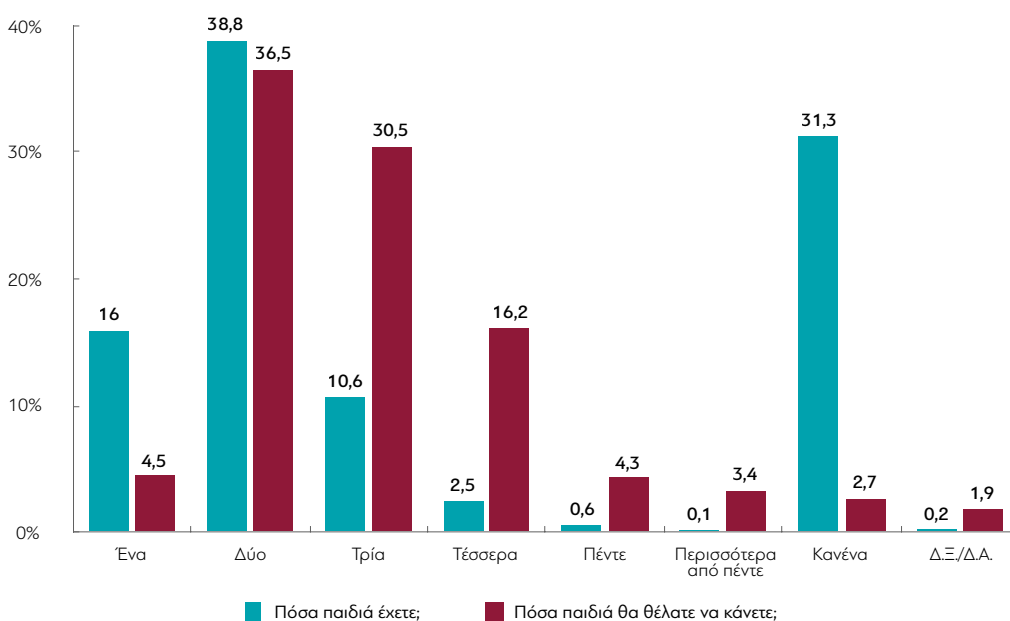
Στους σημαντικότερους λόγους που κάποια ζευγάρια αναβάλλουν ή αποφεύγουν να αποκτήσουν ένα ή περισσότερα παιδιά κυριαρχεί η οικονομική ανασφάλεια/οικονομικές δυσκολίες. Το 73,7% αναφέρει τον οικονομικό παράγοντα ως τη σημαντικότερη αιτία του χαμηλού δείκτη γονιμότητας, χωρίς ωστόσο να αποτελεί τον μοναδικό λόγο.

Το 26,5% των Ελλήνων αναφέρει μεταξύ των δύο σημαντικότερων λόγων μη τεκνοποίησης τις διαφορετικές προτεραιότητες που έχουν σήμερα τα ζευγάρια και ότι τα παιδιά είναι μεγάλη δέσμευση.

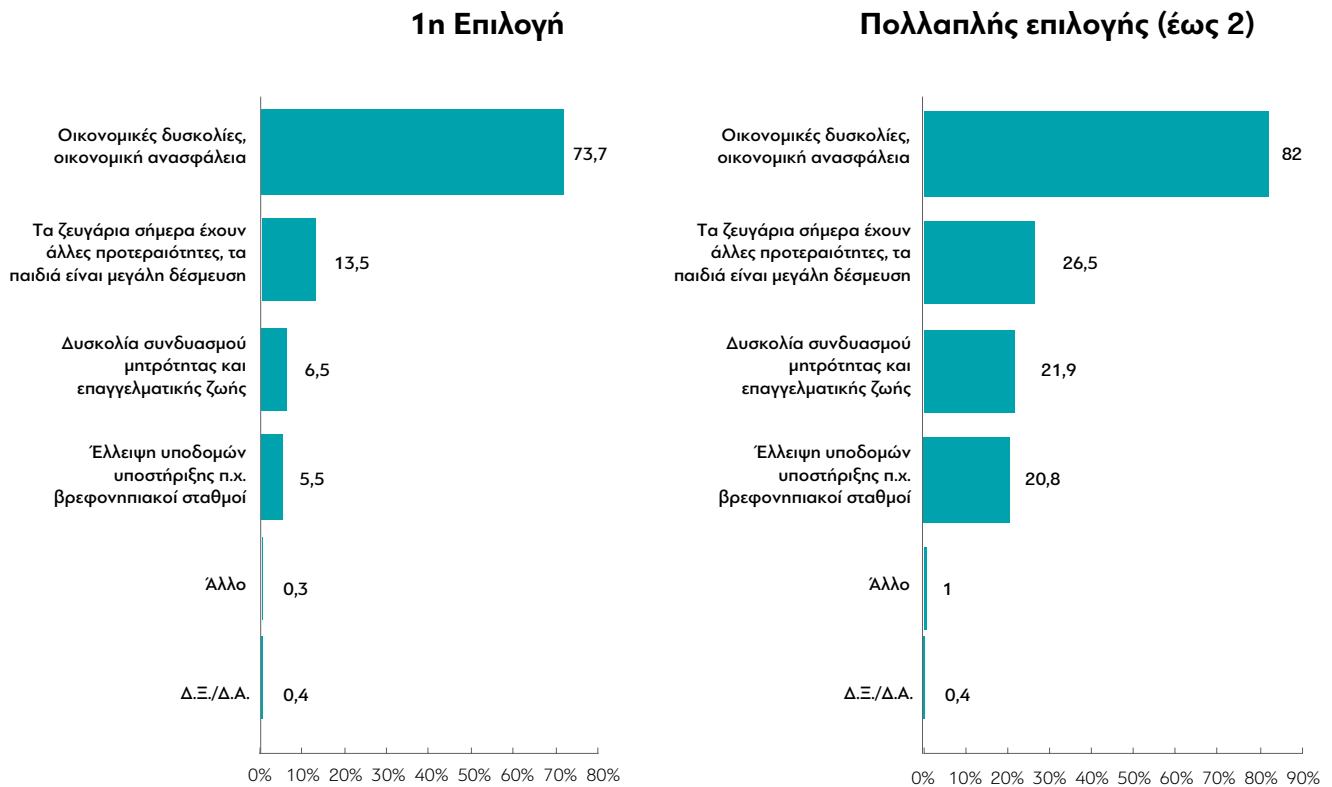
Το 21,9% αναφέρει τη δυσκολία συνδυασμού μητρότητας και επαγγελματικής ζωής, ενώ το 20,8% αναφέρει μεταξύ των δύο σημαντικότερων λόγων μειωμένης τεκνοποίησης την έλλειψη υποδομών υποστήριξης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, η ουσιαστική αντιμετώπιση των αιτιών αναβολής ή αποφυγής τεκνοποίησης θα μπορούσε να επιφέρει σημαντική αύξηση στις γεννήσεις. Στην ερώτηση «πόσα παιδιά έχετε;» ο μέσος όρος παιδιών καταγράφεται στο 1,39, ενώ στην ερώτηση «ιδανικά πόσα παιδιά θα θέλατε να κάνετε;» ο μέσος όρος αυξάνεται στο 2,81.

Αριθμός παιδιών

Ποιοι είναι κατά τη γνώμη σας οι σημαντικότεροι λόγοι που κάποια ζευγάρια αναβάλλουν ή αποφεύγουν να αποκτήσουν ένα ή και περισσότερα παιδιά;

Η σύνταξη δεν θεωρείται εξασφαλισμένη για όλους

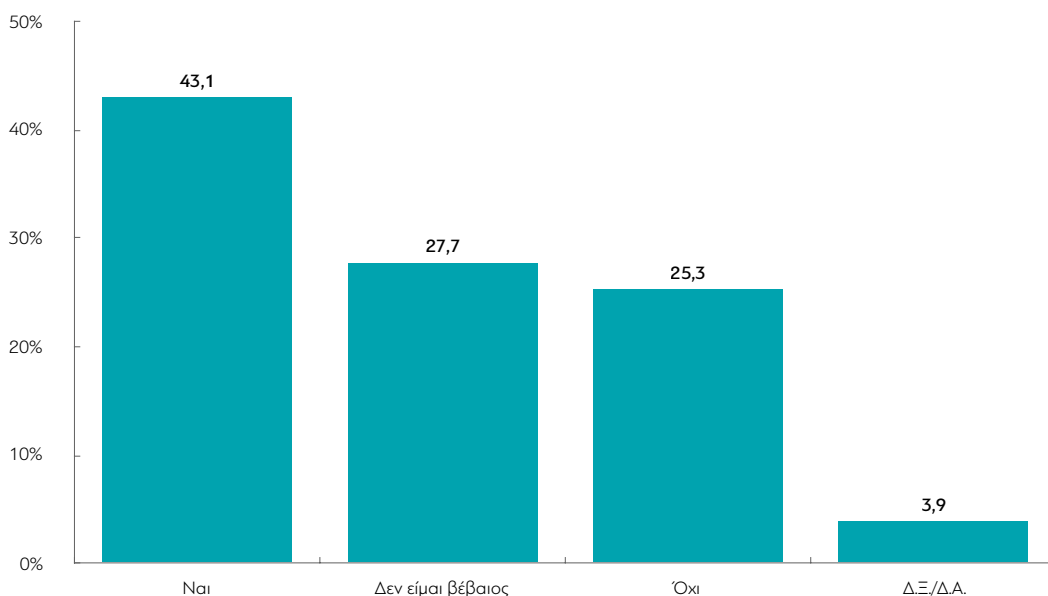
Τα δημογραφικά δεδομένα (αύξηση του προσδόκιμου ζωής, σχέση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού/συνταξιούχων κ.ά.) σε συνδυασμό με τις οικονομικές δυνατότητες της χώρας δημιουργούν προβληματισμό για τη βιωσιμότητα/αντοχές του συνταξιοδοτικού συστήματος. Χαρακτηριστικό είναι πως μόνο το 43,1% θεωρεί εξασφαλισμένη τη σύνταξή του. Το 27,7% δεν είναι σίγουρο ότι θα πάρει σύνταξη και το 25,3% πιστεύει ότι δεν θα πάρει σύνταξη ή ότι η σύνταξη που παίρνει δεν είναι θα εξασφαλισμένη στο μέλλον.

Οι γυναίκες εκφράζουν μεγαλύτερη ανησυχία για το αν θα πάρουν σύνταξη, ενώ οι νεότερες γενιές ασφαλισμένων ανησυχούν περισσότερο από τους μεγαλύτερους και όσους βρίσκονται πιο κοντά στο όριο συνταξιοδότησης. Το υψηλότερο ποσοστό βεβαιότητας για τη σύνταξή τους καταγράφεται στους υπαλλήλους του δημοσίου τομέα (64,5%). Οι δύο στους τρεις απασχολούμενους στον ιδιωτικό τομέα δεν είναι βέβαιοι ή δεν πιστεύουν ότι θα πάρουν σύνταξη και μόνο το 32,9% πιστεύει πως η σύνταξή του είναι εξασφαλισμένη.

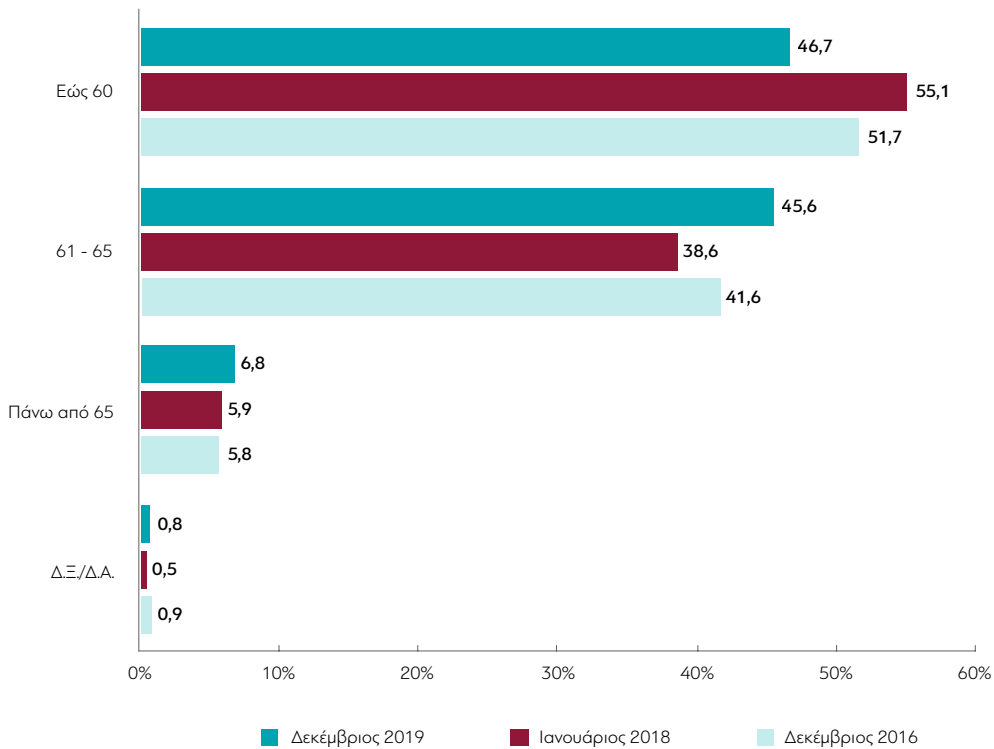
Αξιζει να σημειωθεί πως αν και η πλειοψηφία όσων λαμβάνουν ήδη σύνταξη θεωρούν τη σύνταξή τους εξασφαλισμένη (64,8%), το 1/3 των συνταξιούχων εκφράζει την αμφιβολία του για το κατά πόσο θα συνεχίσει να παίρνει τη σύνταξή του στο μέλλον.

Άξιο προσοχής είναι επίσης το εξής: στην ερώτηση «σε ποια ηλικία θα πρέπει να βγαίνει κάποιος στην σύνταξη;» παρατηρείται μια τάση αναφοράς μεγαλύτερων ορίων ηλικίας σε σχέση με τις αναφορές που κατέγραψαν οι έρευνες των προηγούμενων ετών.

Πιστεύετε ότι θα πάρετε σύνταξη; Η σύνταξή σας είναι εξασφαλισμένη;

Κατά τη γνώμη σας σε ποια ηλικία θα πρέπει κάποιος να βγει στη σύνταξη δηλ. να εισπράττει σύνταξη από το κράτος;

Ανησυχία για την κλιματική αλλαγή - Αύξηση της οικολογικής συνείδησης

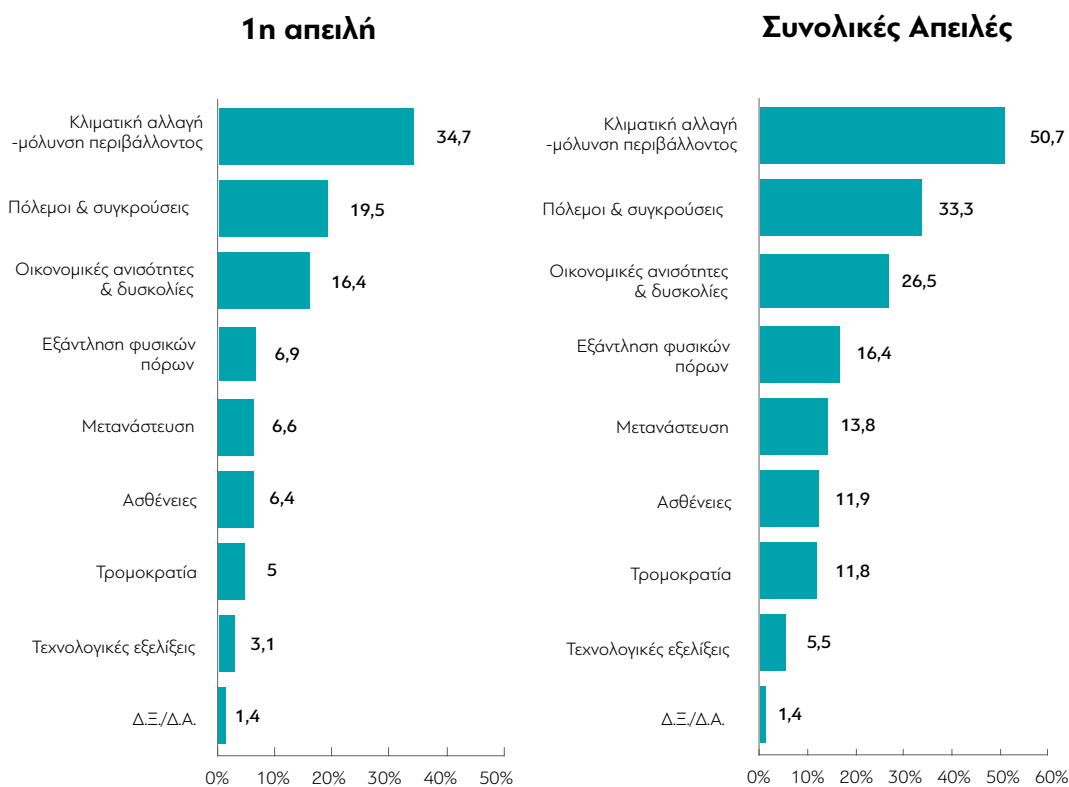
Τα ολοένα και συχνότερα ακραία καιρικά φαινόμενα, οι φωτιές και οι πλημμύρες με τις καταστροφές που επέφεραν σε Ελλάδα και σε άλλες περιοχές του κόσμου και οι συζητήσεις που αυτά προκάλεσαν ενέτειναν την ανησυχία για την κλιματική αλλαγή και αύξησαν την περιβαλλοντική ευαισθησία.

Η κλιματική αλλαγή θεωρείται ως η μεγαλύτερη απειλή για τις μελλοντικές γενιές στον πλανήτη μας, με ποσοστό αυξημένο σε σχέση με ένα χρόνο πριν κατά 9,2 ποσοστιαίες μονάδες.

Το 41,3% πιστεύει πως η κλιματική αλλαγή ήδη επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα της ζωής του, το 50% πιστεύει πως θα την επηρεάσει αρνητικά στο μέλλον και μόλις ένα 7,4% δεν ασπάζεται τις ανησυχίες για αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

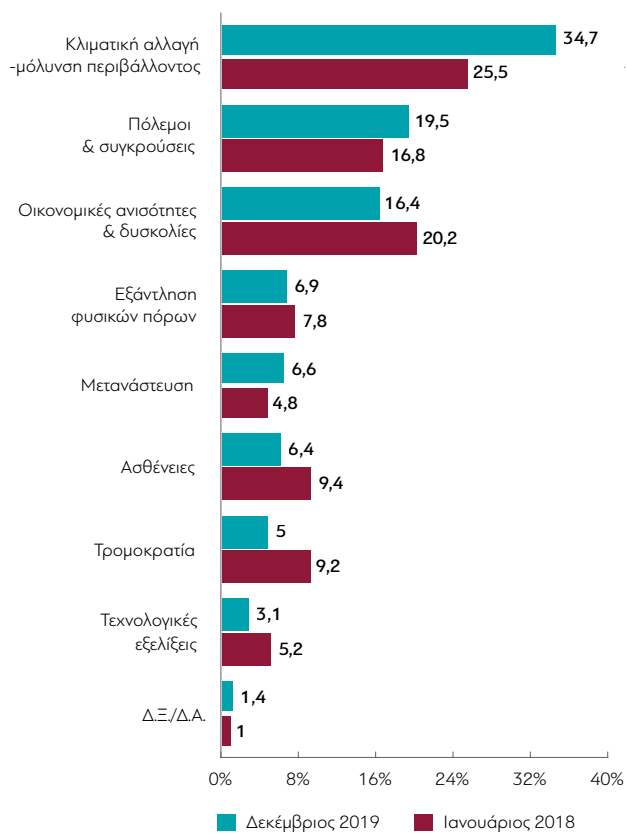
Η ευαισθησία για το περιβάλλον οδηγεί την ελληνική κοινωνία και στην υιοθέτηση ανάλογων ενεργειών, δράσεων και συνηθειών όπως ανακύκλωση, επιλογή λαμπτήρων εξοικονόμησης ενέργειας, περιορισμός χρήσης πλαστικού, περιορισμός χρήσης νερού κ.ά.

Κατά τη γνώμη σας, ποιες 2 από τις παρακάτω είναι οι μεγαλύτερες απειλές για τις μελλοντικές γενιές στον πλανήτη μας;

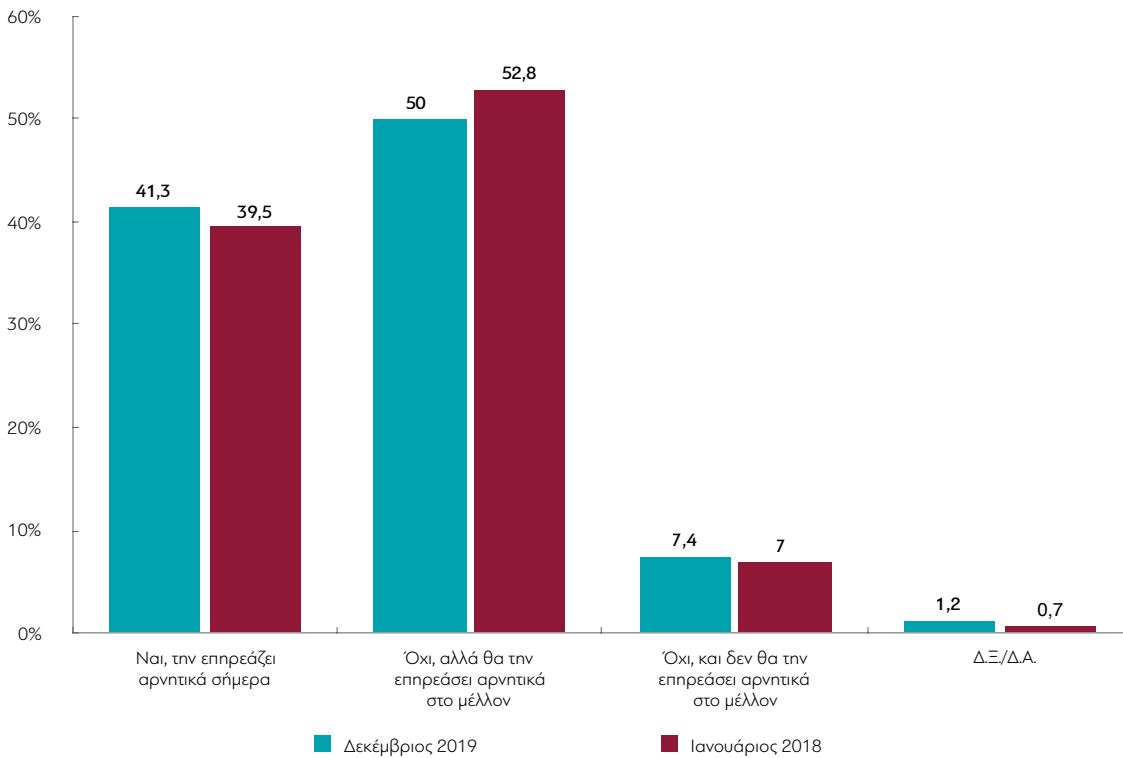
Κατά τη γνώμη σας, ποιες 2 από τις παρακάτω είναι οι μεγαλύτερες απειλές για τις μελλοντικές γενιές στον πλανήτη μας;

Η 1η επιλογή

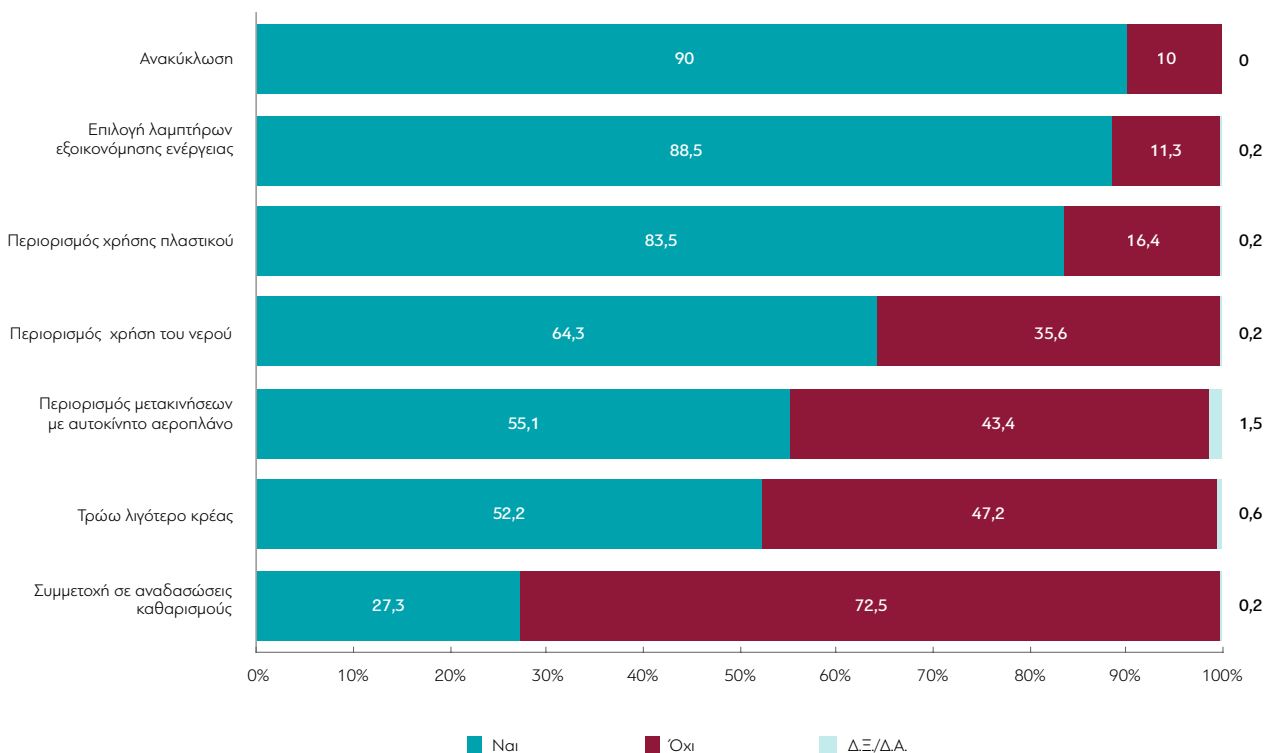

Πιστεύετε ότι η κλιματική αλλαγή επηρεάζει ή θα επηρεάσει αρνητικά την ποιότητα ζωής τη δική σας ή/και της οικογένειάς σας;

Ποιες από τις παρακάτω δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος αναπτύσσετε προσωπικά;

Νέες τεχνολογίες: ένας άγνωστος κόσμος με ευκαιρίες και απειλές

Η ελληνική κοινωνία δεν φαίνεται εξοικειωμένη με τις εξελίξεις και τη ραγδαία ανάπτυξη στον τομέα των νέων τεχνολογιών. Οι Έλληνες πολίτες δηλώνουν πως γνωρίζουν τι είναι το 5G σε ποσοστό 37%, τη μηχανική μάθηση (machine learning) σε ποσοστό 28,6% και το blockchain σε ποσοστό 11,9%.

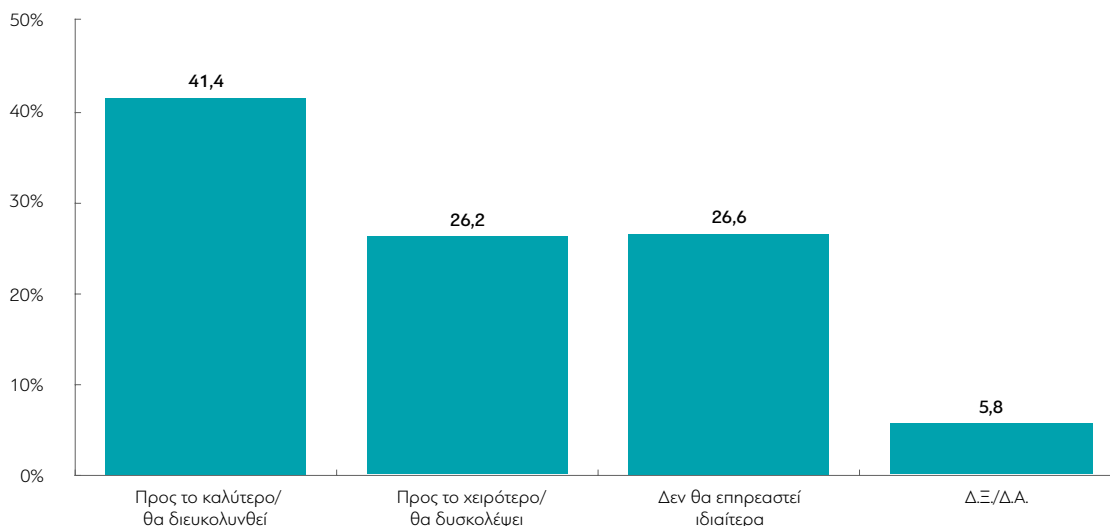
Η τεχνητή νοημοσύνη, τα ρομπότ και γενικά η τεχνολογική εξέλιξη δεν αποτελούν για όλους κάτι αυτονόητα θετικό. Το 41,4% πιστεύει πως η ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης θα διευκολύνει τη ζωή του, το 26,2% πιστεύει πως θα τη δυσκολέψει, ενώ το 26,6% θεωρεί πως δεν θα την επηρεάσει ιδιαίτερα.

Σχετικά μεγαλύτερη ενημέρωση και θετικότερη στάση απέναντι στις τεχνολογικές εξελίξεις και τις αναμενόμενες επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης καταγράφουν οι άνδρες, οι νεότερες ηλικίες, οι ανώτερης /ανώτατης εκπαίδευσης, οι υψηλότερες εισοδηματικά κατηγορίες.

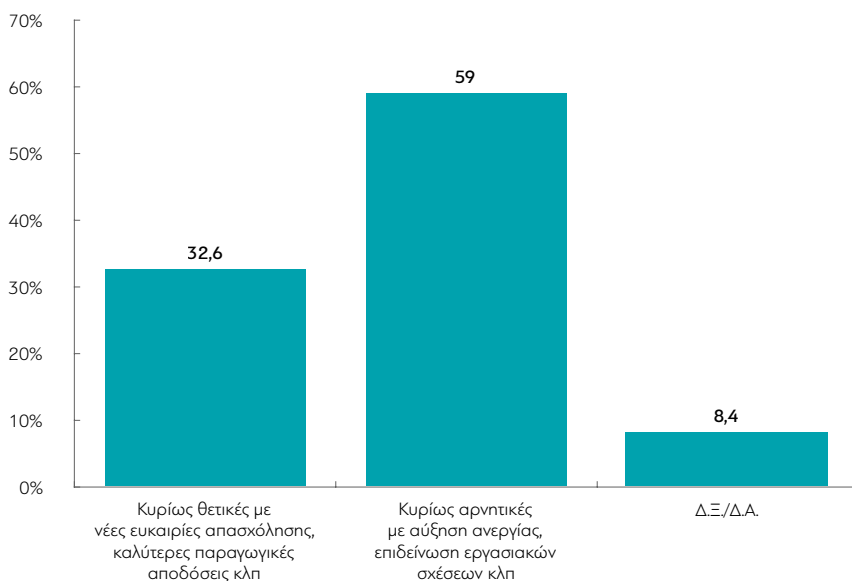
Η ανησυχία για αρνητικές επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης στον τομέα της απασχόλησης είναι εντονότερη. Το 59% των Ελλήνων συνδέουν την τεχνητή νοημοσύνη με την αύξηση της ανεργίας και την επιδείνωση των εργασιακών σχέσεων, ενώ το 32,6% την συνδέουν με νέες ευκαιρίες απασχόλησης, καλύτερες παραγωγικές αποδόσεις κλπ.

Τα σχετικά υψηλότερα ποσοστά ανησυχίας για τις επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης στον τομέα της απασχόλησης καταγράφονται στις γυναίκες, στις μεγαλύτερες ηλικιακά κατηγορίες, στους έχοντες χαμηλά εισοδήματα.

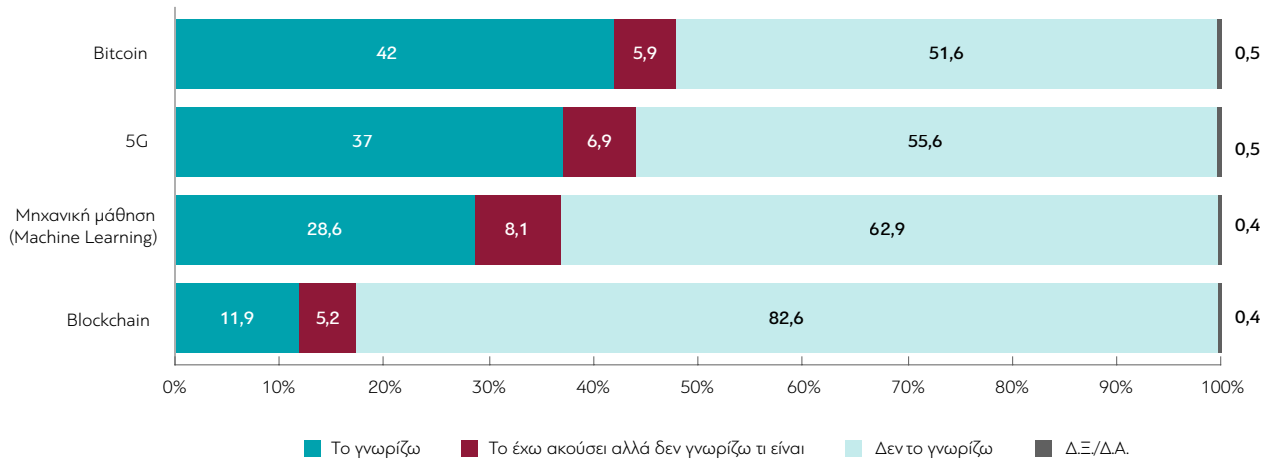
Πώς αναμένετε να επηρεαστεί η δική σας ζωή, από την ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης, των ρομπότ, γενικά των νέων τεχνολογικών εξελίξεων;

Οι επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης στον τομέα της απασχόλησης θα είναι:

Θα ήθελα, τώρα, να σας διαβάσω ορισμένες λέξεις και θα ήθελα να μου πείτε εάν γνωρίζετε τι σημαίνουν:

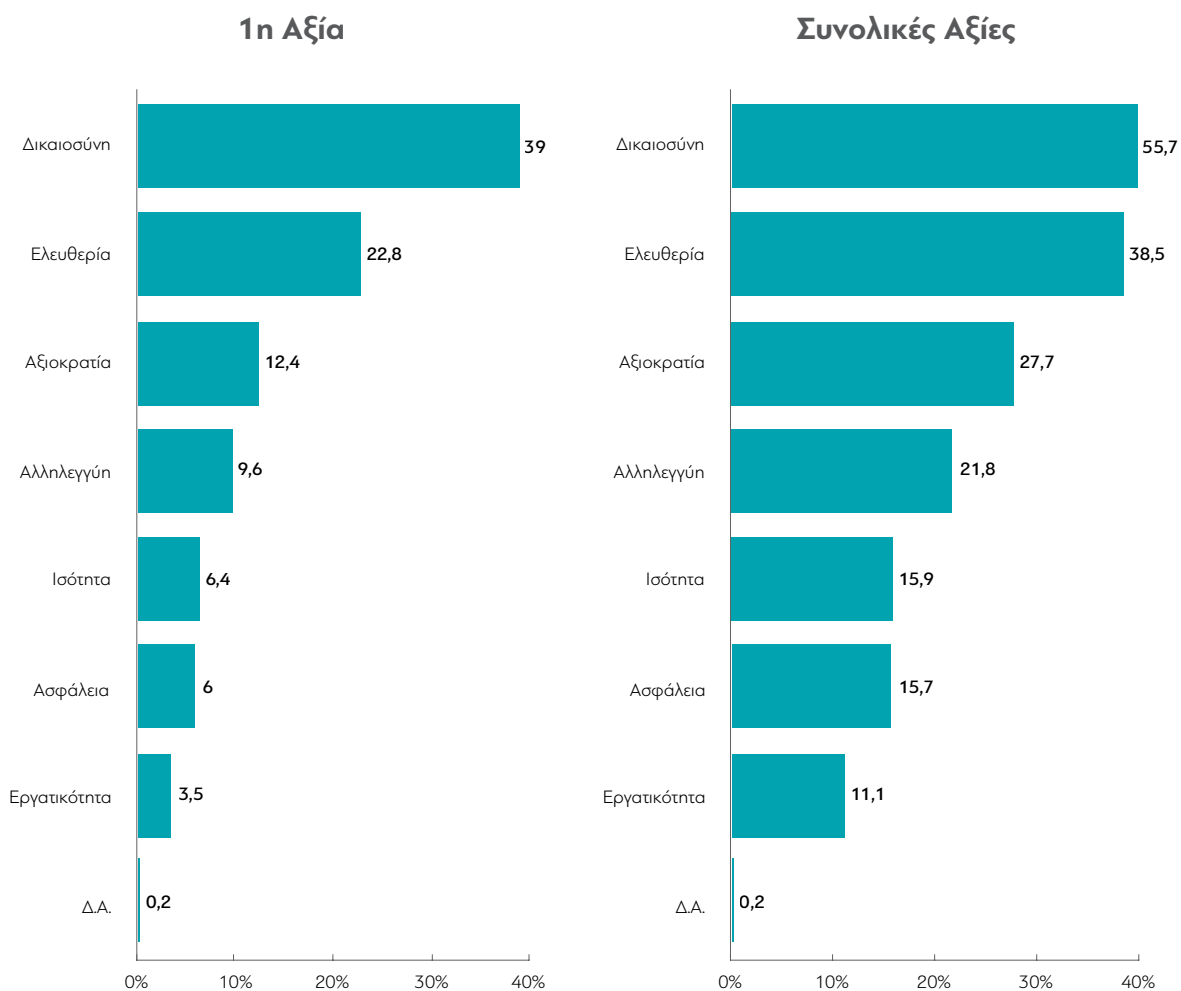

Υπέρτατη αξία η δικαιοσύνη. Ελευθερία και αξιοκρατία υπερτερούν της αλληλεγγύης και της ισότητας.

Η δικαιοσύνη αναδεικνύεται ως βασικό ζητούμενο της ελληνικής κοινωνίας και αναφέρεται ως η σημαντικότερη αξία -μεταξύ άλλων σημαντικών- από τους περισσότερους Έλληνες. Οι αξίες της ελευθερίας και της αξιοκρατίας εμφανίζονται στη δεύτερη και τρίτη θέση ιεράρχησης των αξιών και αξιολογούνται ως σημαντικότερες της αλληλεγγύης και της ισότητας.

Ένα από τα συμπεράσματα της προηγούμενης έρευνας ήταν «η επιθυμία εξόδου από την κρίση με έναν ισχυρό ηγέτη». Από την παρούσα έρευνα φαίνεται πως όσο η κρίση μένει πίσω μας, η επιθυμία για μια ισχυρή ηγεσία συμπληρώνεται με το αίτημα για μια πορεία προς τα εμπρός με έναν δίκαιο ηγέτη. Έναν ηγέτη που θα προωθεί την αξιοκρατία, την ισονομία, τις ατομικές ελευθερίες και τα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών χωρίς διακρίσεις και εξαιρέσεις.

Ποιες από τις παρακάτω θεωρείτε τις σημαντικότερες αξίες; (Έως 2 επιλογές)

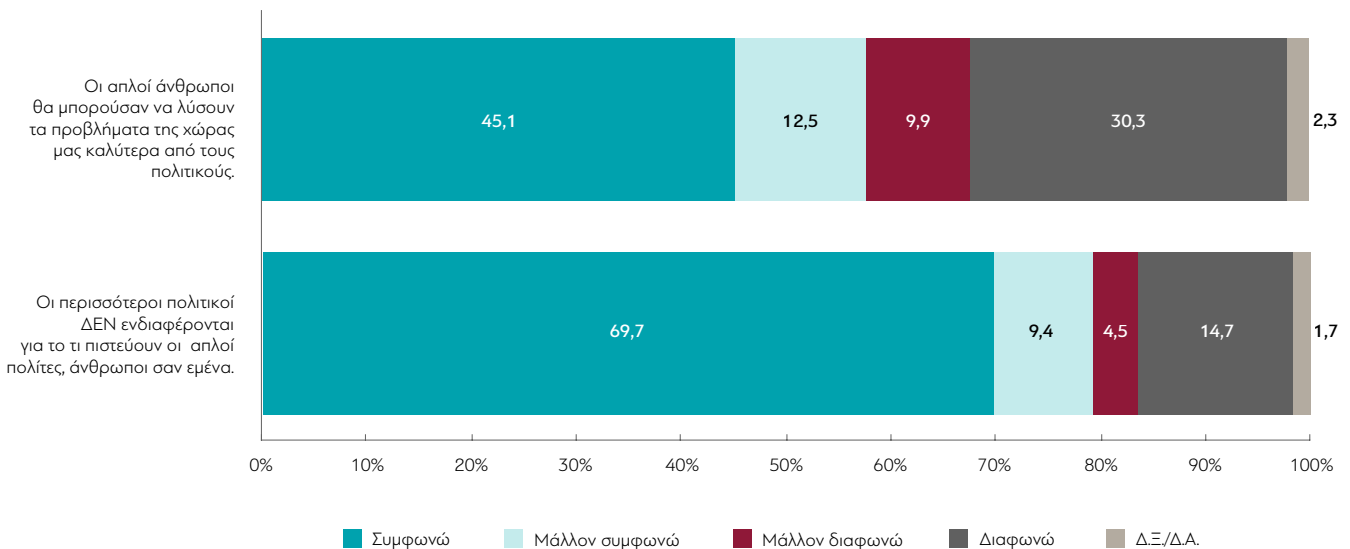
Σημειώνεται πως το 76,5% συμφωνεί με την άποψη πως «στην Ελλάδα δεν αναγνωρίζονται οι άξιοι», ενώ το 71,5% των Ελλήνων πιστεύει πως «το δικαστικό σύστημα δεν αντιμετωπίζει όλους τους πολίτες ως ίσους».

Οι αδυναμίες του πολιτικού συστήματος συντηρούν το έλλειμμα εμπιστοσύνης προς τους πολιτικούς, τη δυσπιστία και τον λαϊκισμό

Το 79,1% ασπάζεται την άποψη πως «Οι περισσότεροι πολιτικοί δεν ενδιαφέρονται για το τι πιστεύουν οι απλοί πολίτες» ενώ το 57,6% ασπάζεται την άποψη πως «Οι απλοί άνθρωποι θα μπορούσαν να λύσουν τα προβλήματα της χώρας μας καλύτερα από τους πολιτικούς»

Τα υψηλότερα ποσοστά συμφωνίας με τις παραπάνω απόψεις καταγράφονται στις χαμηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες, και στα χαμηλότερα εκπαιδευτικά επίπεδα. Η έλλειψη ενδιαφέροντος από τους πολιτικούς αναφέρεται εντονότερα από τις γυναίκες και τις νεότερες ηλικιακά κατηγορίες.

Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω φράσεις;

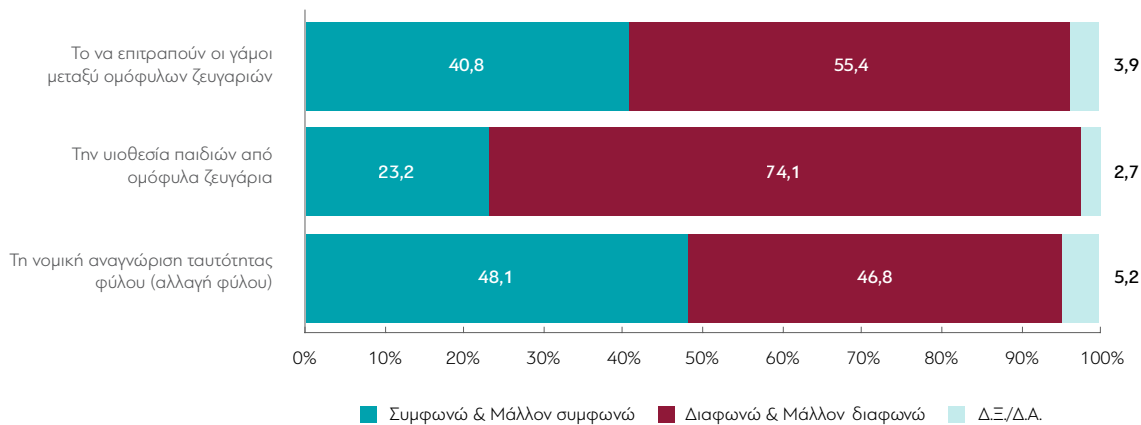

Πολιτισμικός διαισμός

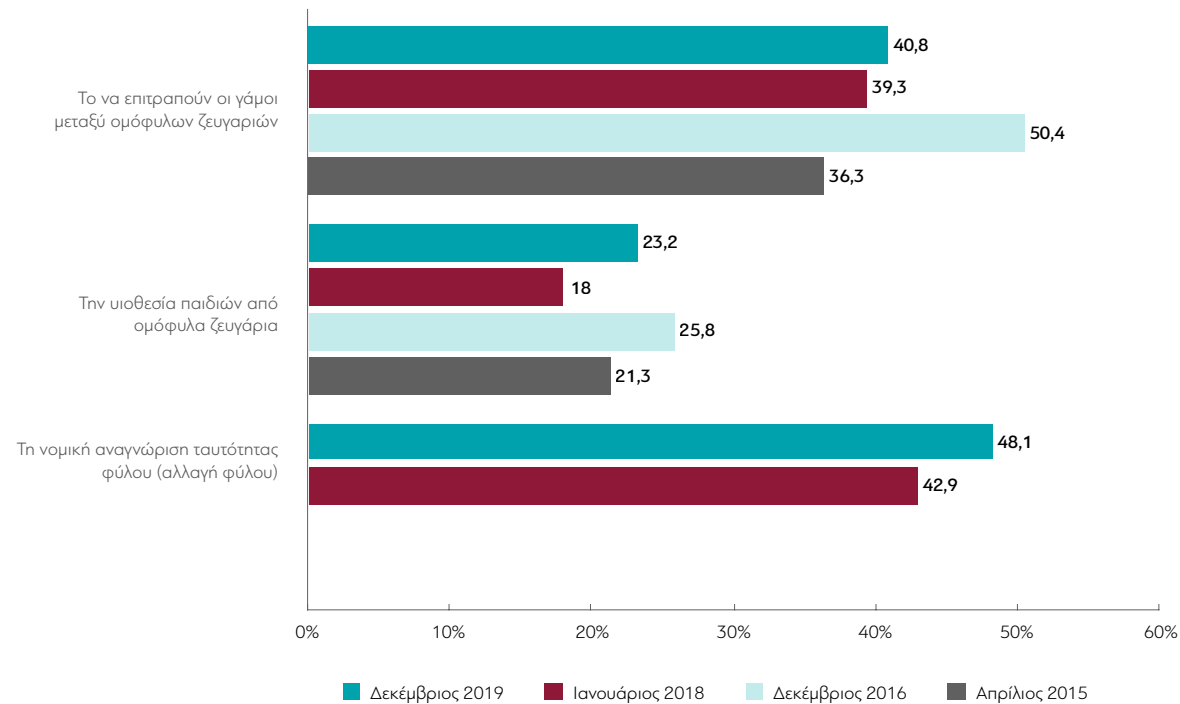
Ο πολιτισμικός διαισμός, η αντιπαράθεση σε κοινωνικά ζητήματα και η συνύπαρξη παράδοσης- νεωτερικότητας σκιαγραφούν μια σύγχρονη κοινωνία με το βλέμμα στραμμένο στη Δύση αλλά με ισχυρές ρίζες στην Ανατολή, αναδεικνύοντας τις αντιφάσεις της.

Ζητήματα όπως η επαναφορά της θανατικής ποινής, η προστασία των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, οι γάμοι μεταξύ ομόφυλων ζευγαριών ή η νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου δικάζουν την ελληνική κοινωνία.

Εσείς προσωπικά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με...

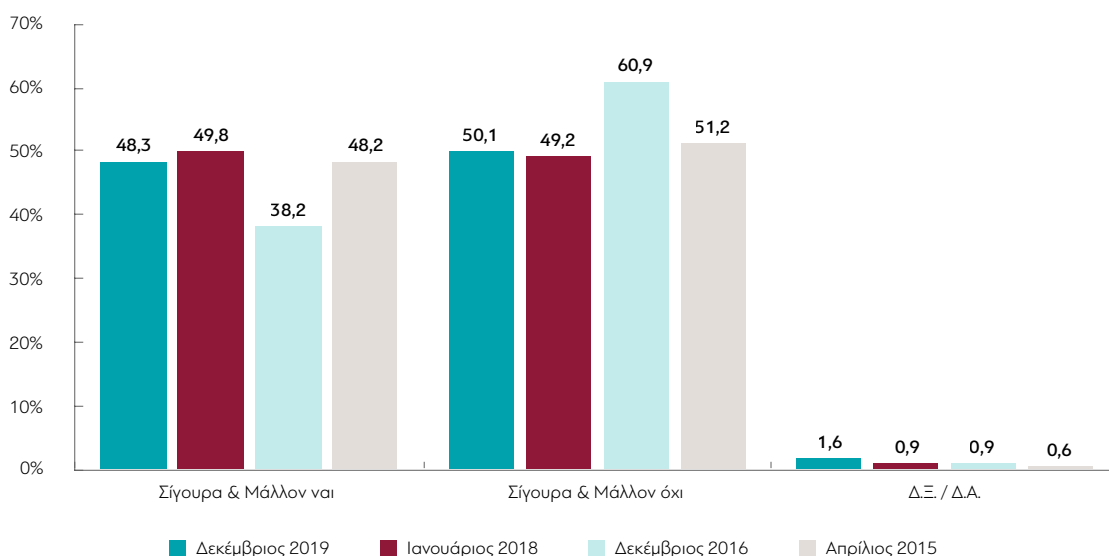

**ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:
«Συμφωνώ/Μάλλον συμφωνώ»**

Θα συμφωνούσατε ή θα διαφωνούσατε με την επαναφορά της θανατικής ποινής για ορισμένα εγκλήματα;

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:
«Σίγουρα & Μάλλον ναι», «Σίγουρα & Μάλλον όχι» και «Δ.Ξ./Δ.Α.»

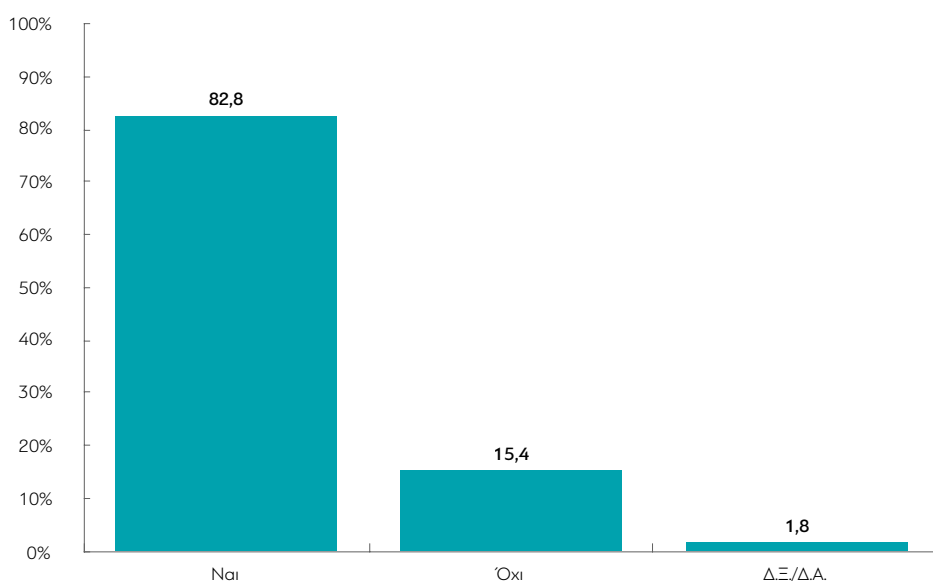
Οι τοποθετήσεις των πολιτών στα ανωτέρω ζητήματα εμφανίζουν ισχυρή εξάρτηση με την ιδεολογική αυτοτοποθέτηση, την ηλικιακή κατηγορία, και το μορφωτικό επίπεδο των ερωτωμένων. Σχετικά περισσότερο δεκτικοί στη διαφορετικότητα εμφανίζονται οι νεότερες ηλικίες, οι έχοντες ανώτερη μόρφωση, οι αριστεροί και οι κεντροαριστεροί. Σε σχέση με το φύλο, οι γυναίκες εμφανίζονται σχετικά πιο θετικές σε σχέση με τους άνδρες.

Η πίστη στον Θεό, τα θαύματα και το μάτι

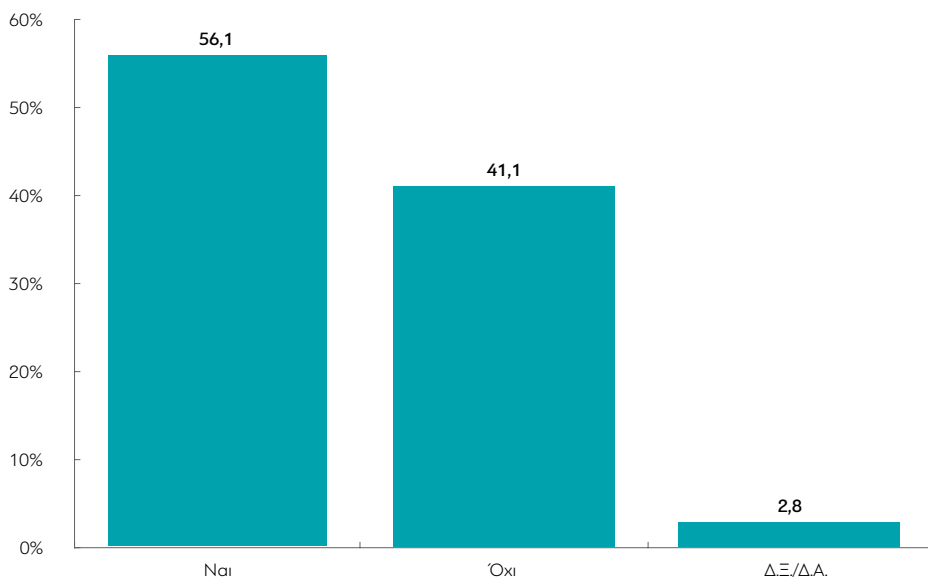
Μεταξύ των στοιχείων της έρευνας καταγράφονται και τα εξής: Το 82,8% πιστεύει στον Θεό, με τα χαμηλότερα ποσοστά πίστης να καταγράφουν οι άνδρες (78,1% έναντι 87,3% των γυναικών) οι νέοι 17-24 (71%) οι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων (66,7%), οι αριστεροί (52,9%).

Εσείς προσωπικά θα λέγατε πως πιστεύετε στον Θεό;

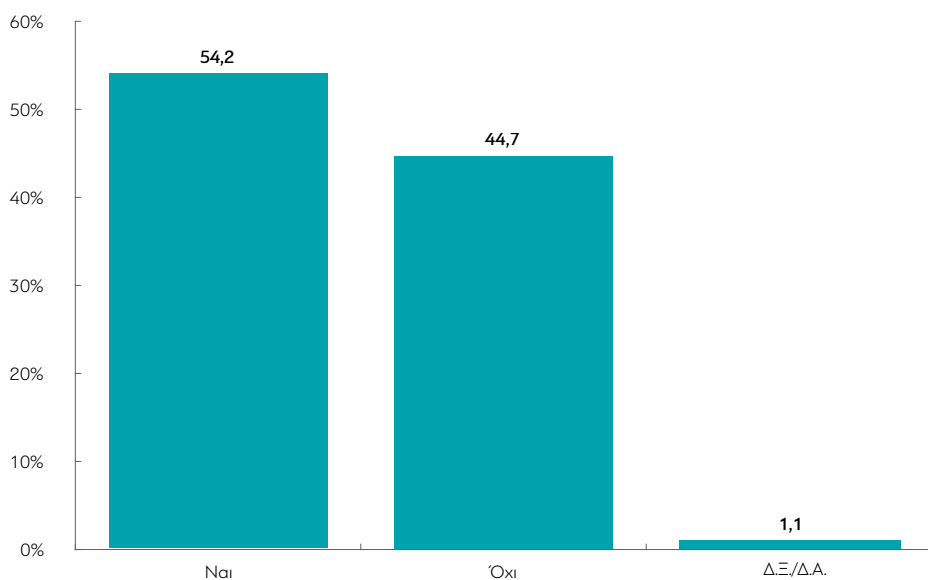
Το 56,1% πιστεύει στα θαύματα. Η πίστη στα θαύματα εξαρτάται από το φύλο, την ηλικία, τη μόρφωση και την ιδεολογική αυτοτοποθέτηση. Περισσότερο πιστεύουν στα θαύματα όσοι αυτοτοποθετούνται στη Δεξιά (81%) και την Κεντροδεξιά (63,8%), καθώς και οι χαμηλότερης εκπαιδευτικής βαθμίδας (73,7%). Οι γυναίκες πιστεύουν στα θαύματα περισσότερο από ό,τι οι άνδρες (65,6% έναντι 46,2%) ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η συσχέτιση με την ηλικιακή κατηγορία. Οι νεότερες ηλικιακές κατηγορίες αν και εμφανίζουν το χαμηλότερο ποσοστό πίστης στον Θεό, καταγράφουν το υψηλότερο ποσοστό πίστης στα θαύματα. Η πίστη στα θαύματα εμφανίζεται στην ηλικιακή κατηγορία 17-24 ετών με ποσοστό 64,4% και καταλήγει φθίνουσα στην κατηγορία των 65 ετών και άνω με ποσοστό 52%.

Πιστεύετε στα θαύματα ή όχι;

Το 54,2% πιστεύει στο μάτι. Στο μάτι πιστεύουν σχετικά περισσότερο οι γυναίκες (60,4% έναντι 47,7% των ανδρών), οι έχοντες χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο (66,9%) και οι 65 ετών και άνω (58%). Σημειώνεται πως το μάτι φοβούνται τόσο όσο δηλώνουν πως δεν τα βγάζουν πέρα οικονομικά (70,2%) όσο και οι ανήκοντες σε ανώτερη τάξη (62,2%).

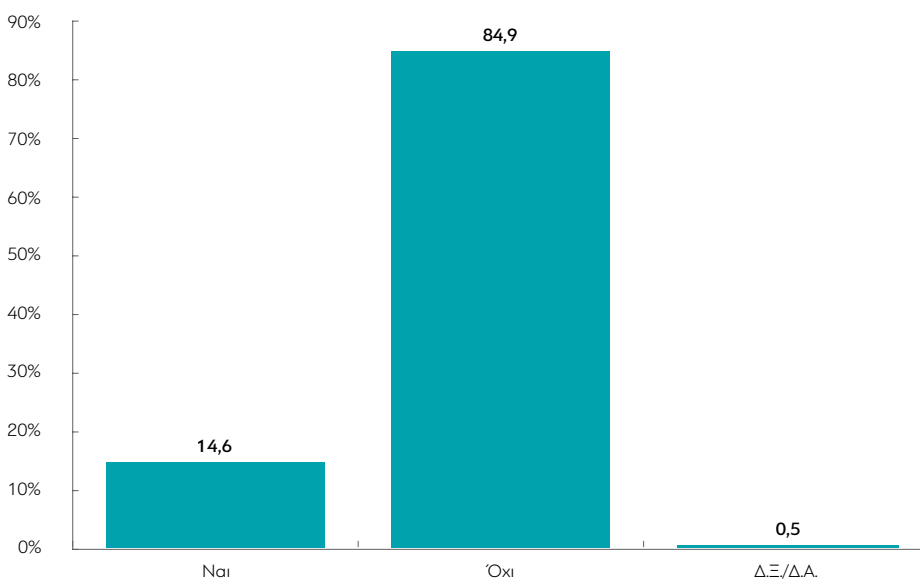
Πιστεύετε στο μάτι;

Επίσης το 15% παραδέχεται πως πιστεύει στα ζώδια ενώ πολλές είναι οι έρευνες που διαπιστώνουν πως επηρεάζουν περισσότερους και διαβάζονται συχνά από πολλαπλάσιους.

Στα ζώδια πιστεύουν το 19,5% των γυναικών, οι νεότερες ηλικιακά κατηγορίες κάτω των 40 ετών (22%) αλλά και οι επιχειρηματίες σε ποσοστό 22,9%.

Πιστεύετε στα ζώδια;

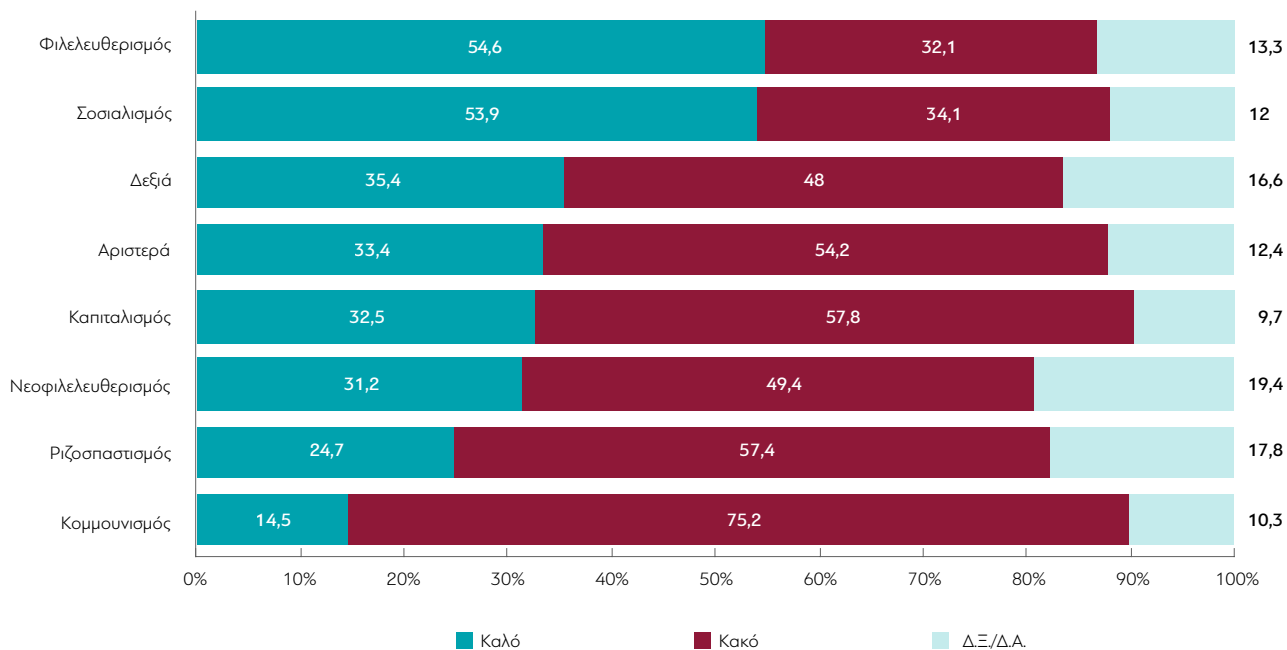

Ιδεολογία, πολιτική ταυτότητα

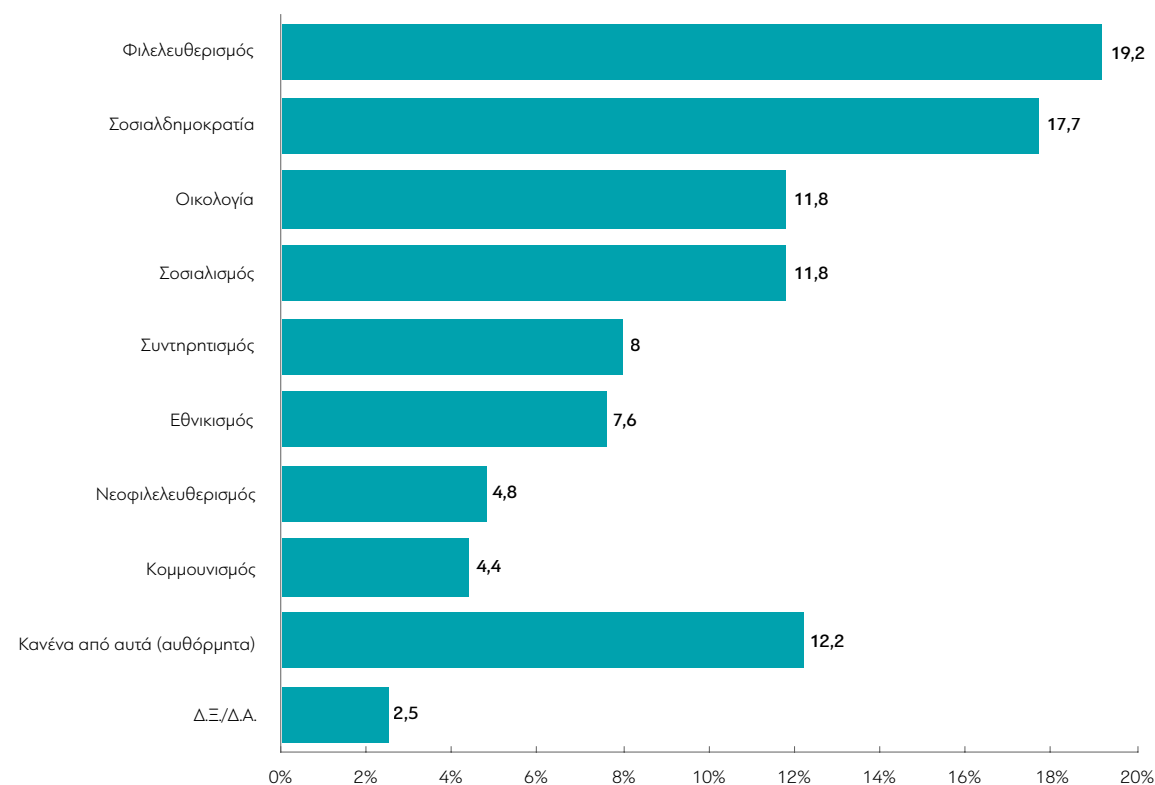
Στην έρευνα συμπεριελήφθησαν και θέματα σχετικά με την ιδεολογική αυτοτοποθέτηση, την πολιτική ταυτότητα και την εκλογική συμπεριφορά.

Μεταξύ άλλων διαπιστώνονται τα εξής: Ο φιλελευθερισμός και ο σοσιαλισμός (κυρίως στην ήπια σοσιαλδημοκρατική εκδοχή του) είναι τα δύο δημοφιλέστερα και ισχυρότερα ιδεολογικά ρεύματα στην ελληνική κοινωνία. Ο φιλελευθερισμός αντιπροσωπεύει κάτι καλό για το 54,6% και ο σοσιαλισμός αντιπροσωπεύει κάτι καλό για το 53,9%. Ως προς την ιδεολογική αυτοτοποθέτηση, το 19,2% δηλώνει πως ο φιλελευθερισμός του ταιριάζει περισσότερο ως ιδεολογικός χαρακτηρισμός, ενώ το 17,7% δηλώνει πως του ταιριάζει περισσότερο η σοσιαλδημοκρατία.

Θα σας διαβάσω ορισμένες λέξεις και φράσεις και θα ήθελα να μου πείτε εάν για εσάς προσωπικά αντιπροσωπεύουν κάτι «καλό» ή κάτι «κακό»:

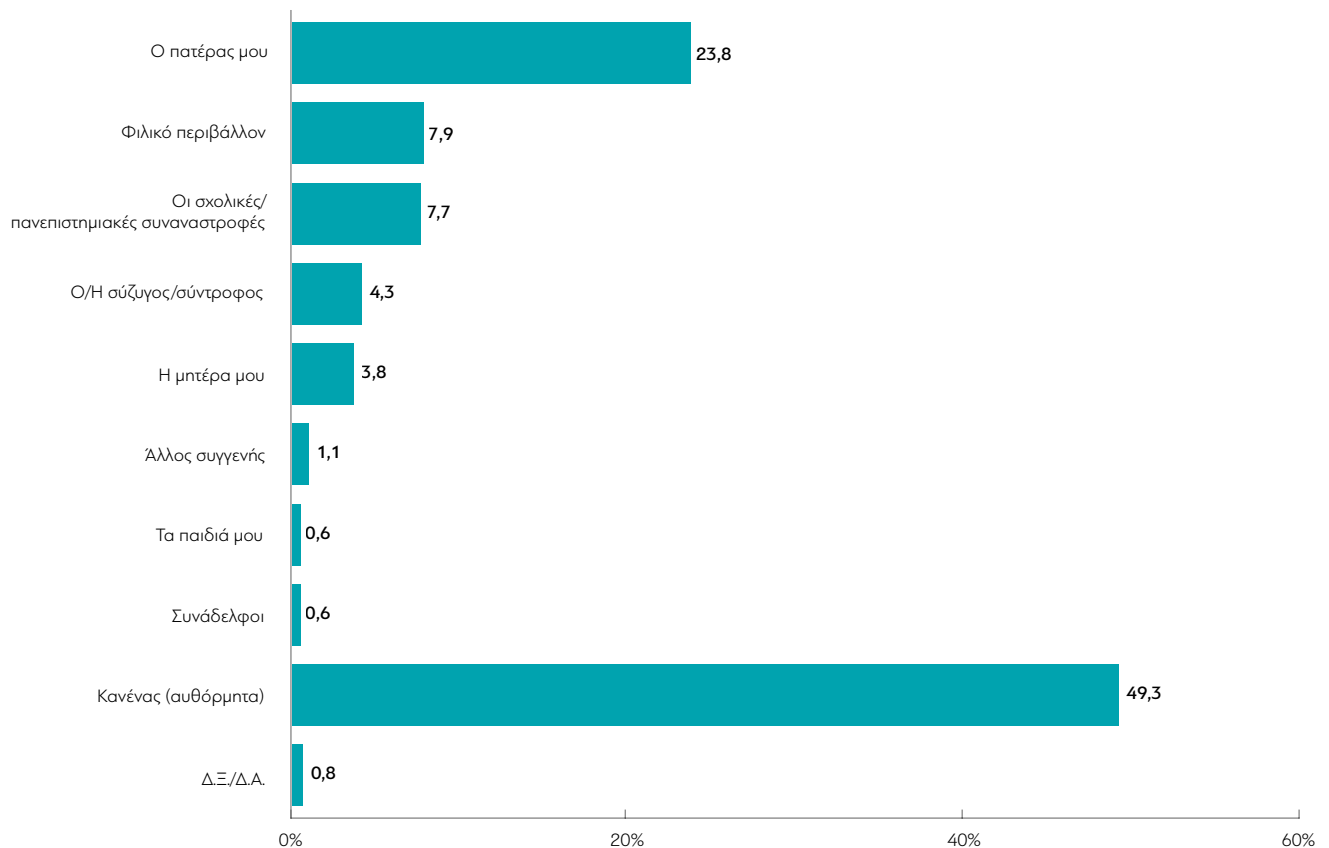

Ποιος από τους παρακάτω ιδεολογικούς χαρακτηρισμούς θα λέγατε πως σας ταιριάζει περισσότερο;

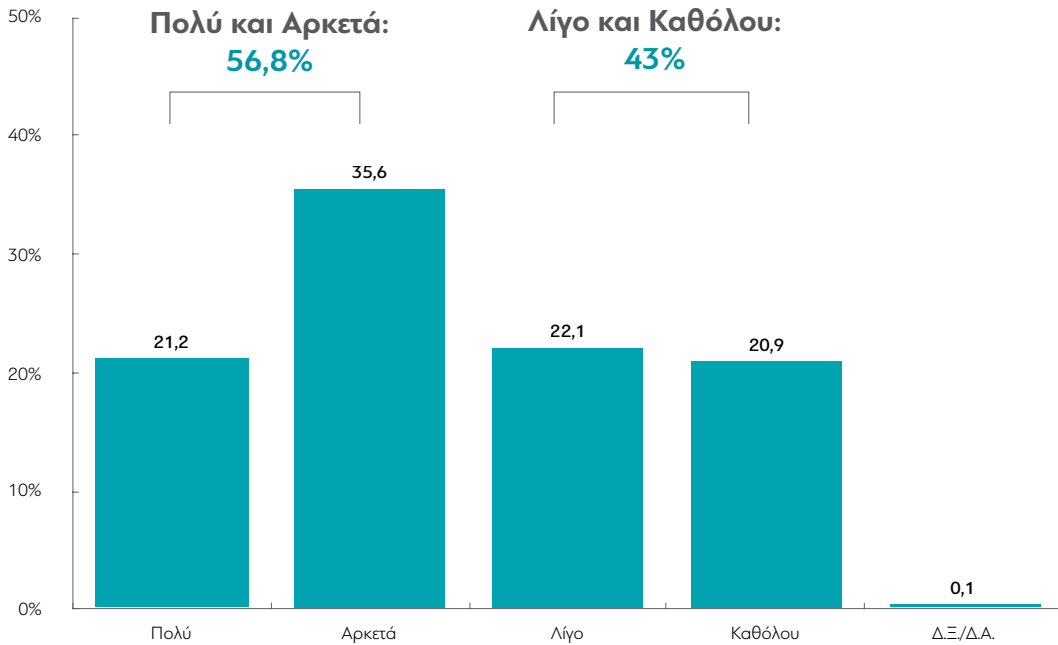
Η συμβολή της οικογένειας, ιδιαίτερα του πατέρα, καταγράφεται ισχυρή στη διαμόρφωση των πολιτικών πεποιθήσεων. Σημειώνεται πως σε αντίστοιχη ερώτηση τον Μάιο του 2006 στο πλαίσιο της έρευνας το "DNA της ψήφου" που διενήργησε η MARC και δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», η συμβολή του πατέρα στη διαμόρφωση των πολιτικών πεποιθήσεων ήταν ισχυρότερη (42,7% έναντι 23,8% σήμερα). Η ραγδαία εξέλιξη και ο ρόλος των social media φαίνεται να μείωσε ή να μετέβαλε σημαντικά την επιρροή της οικογένειας στη διαμόρφωση των κοινωνικών και πολιτικών πεποιθήσεων.

Ποιος θα λέγατε πως έχει επηρεάσει περισσότερο τις πολιτικές σας πεποιθήσεις;

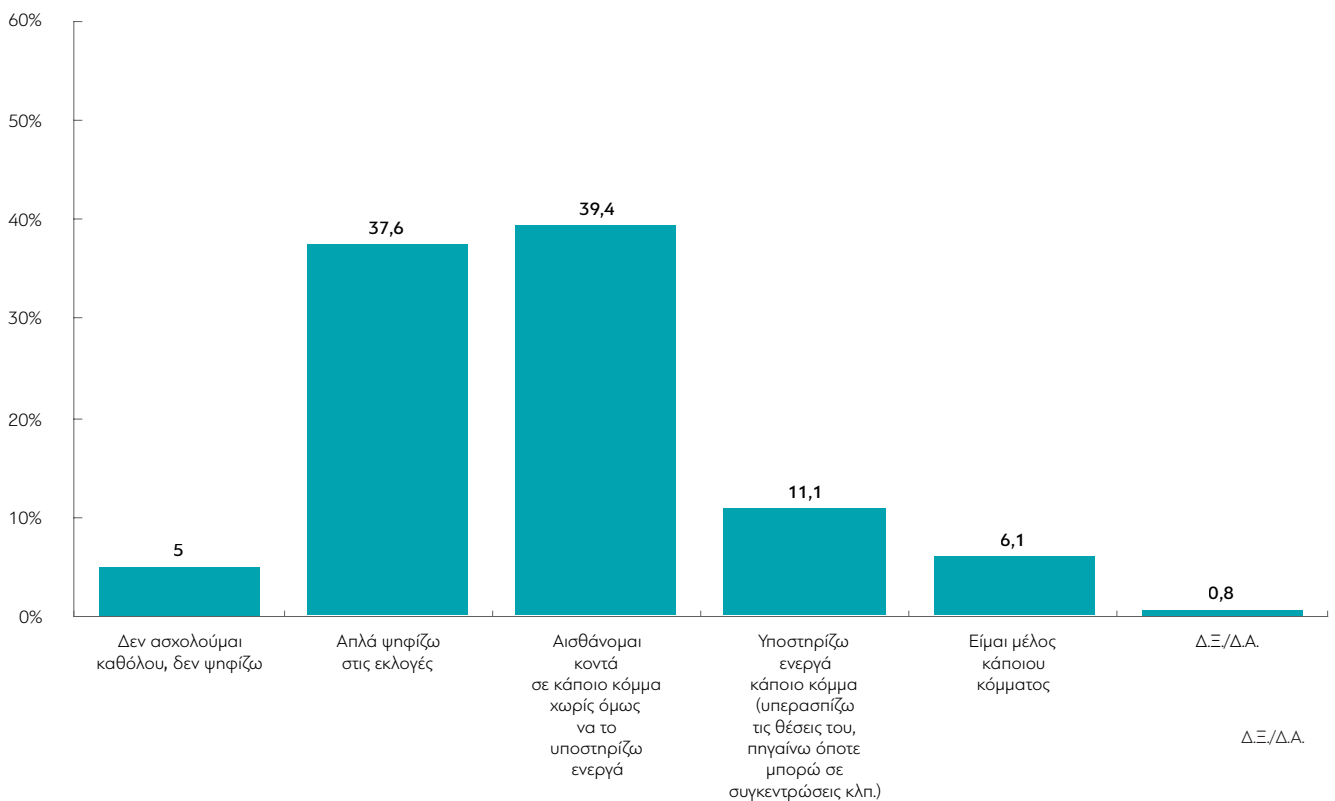

Ισχυρό ενδιαφέρον για την πολιτική εκφράζει το 21,2% των Ελλήνων πολιτών, σχετικό ενδιαφέρον εκφράζει το 35,6%, ενώ ένα επίσης 43% εκφράζει ελάχιστο ή κανένα ενδιαφέρον για την πολιτική. Ένας στους δέκα Έλληνες έχει σκεφτεί να συμμετάσχει στην πολιτική ως υποψήφιος στις βουλευτικές ή αυτοδιοικητικές εκλογές ενώ το 5,5% δήλωσε πως έχει ήδη συμμετάσχει. Μέλος κάποιου κόμματος δηλώνει το 6,1%.

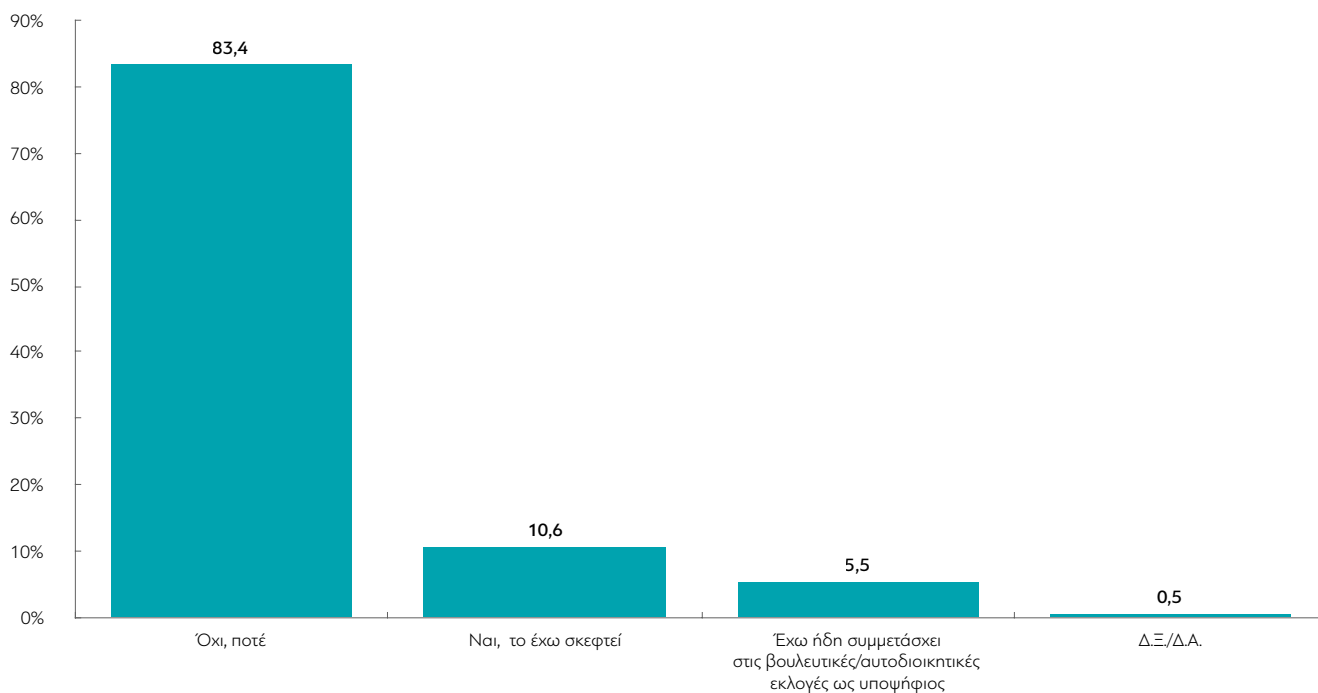
Πόσο σας ενδιαφέρει η πολιτική;

Ποια από τις παρακάτω φράσεις αποδίδει καλύτερα τη σχέση σας με την πολιτική;

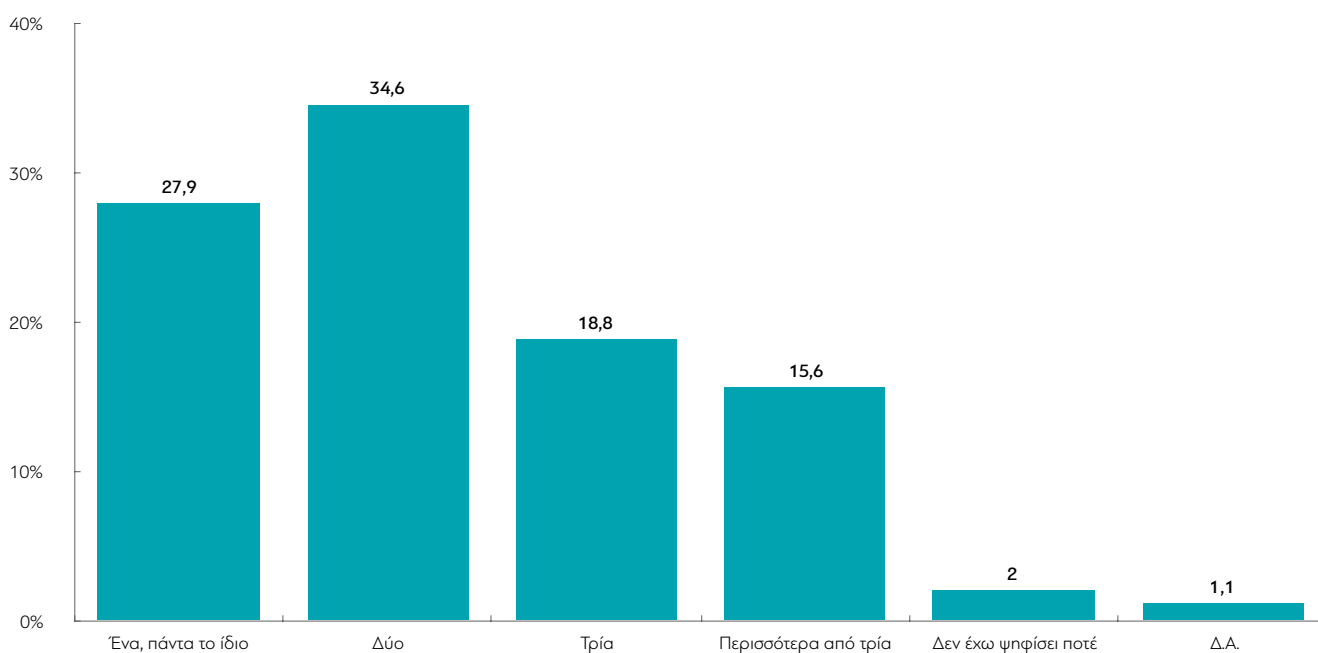

Έχετε σκεφτεί ποτέ να συμμετάσχετε στην πολιτική ως υποψήφιος στις βουλευτικές ή αυτοδιοικητικές εκλογές;

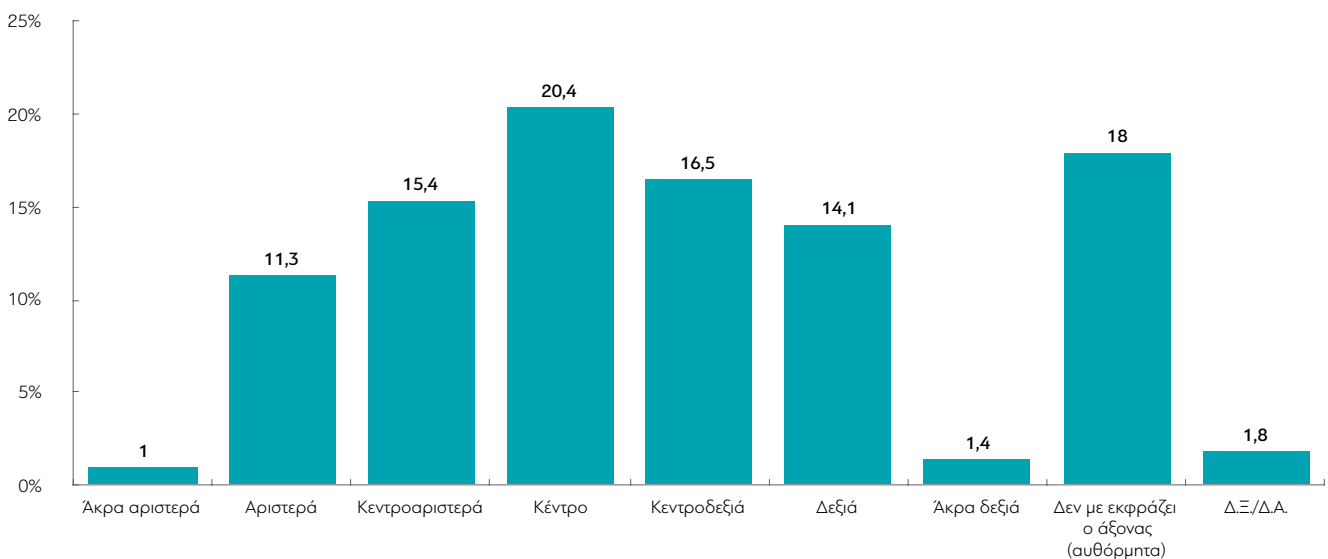
Η εκλογική πιστότητα καταγράφεται ιδιαίτερα χαμηλή. Μόνο ένα κόμμα έχει ψηφίσει το 27,9% των Ελλήνων ψηφοφόρων. Το 34,6% έχει ψηφίσει δύο κόμματα, το 18,8% τρία και το 15,6% περισσότερα από τρία.

Πόσα κόμματα έχετε ψηφίσει σε βουλευτικές εκλογές;

Η αυτοτοποθέτηση στον άξονα Αριστερά-Δεξιά επηρεάζει και διαφοροποιεί τις απόψεις των Ελλήνων πολιτών, ωστόσο λιγότερο έντονα σε σχέση με το παρελθόν και λιγότερο καταλυτικά ως προς την εκλογική συμπεριφορά, με τους ψηφοφόρους του μεσαίου χώρου να καθορίζουν τους εκάστοτε εκλογικούς συσχετισμούς.

Πολλές φορές στην πολιτική μιλάμε για τους όρους δεξιά και αριστερά. Εσείς πού τοποθετείτε τον εαυτό σας;

Τα αποτελέσματα των τελευταίων εκλογών που διαμορφώθηκαν κυρίως από τη διείσδυση της ΝΔ στους κεντρώους ψηφοφόρους, τις μετακινήσεις της μεσαίας τάξης και την αποδυνάμωση των άκρων εδραίωσαν έναν νέο ισχυρό διπολισμό, οδήγησαν στην κυβερνητική αλλαγή με αυτοδύναμη κυβέρνηση της ΝΔ και άνοιξαν έναν νέο πολιτικό κύκλο. Η διάρκεια και το αποτύπωμα της νέας πολιτικής περιόδου στην ελληνική κοινωνία θα κριθεί τα επόμενα χρόνια και εν μέσω μιας μη ευνοϊκής γεωπολιτικής συγκυρίας.

diaNEOsis

diaNEOsis

dianeosis_org

diaNEOsis

diaNEOsis

διαNEOsis

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΑΝΑΛΥΣΗΣ